Масса а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 26 январь, 1974 шу. • № 12 (1529) • Мах 2 кеп.

В. И. Ленина идеяш котъялар

Селхан Грозне КПСС обкома политически дешара ЦIагIа хилар «В. И. Ленина хьехами гIулар лакхи лергдоацаш дя» яха республикански Iилма - теоретически конференци.

Цига «Социализми коммунизми хьалъяр ленинизма исторически котало я» яха доклад йир историе, литература Нохч - ГIалгIай Iилма - тохкама института историе сектора заведующе, исторически Iилмай кандидата А. Г. Попова.

М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института политэкономе кафедра заведующе, экономически Iилмай кандидата С. П. Варламова «Ленина васкеташ кхоачашдара эгтара лоархIаме дола хьал хиларах тарра КПСС XXIV-ча съездо коммунизма материально - техническ база хьаяра хьакъехьа» яхен Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета доцента, исторически Iилмай кандидата С. Н. Джугурьянца «КПСС къамий политика ленински лардаши из Нохч-ГIалгIайчене кхоачашъяри» яхен содокладаш йир.

Цига тайп - тайпарча теоретически темаех йола выступленеш йир КПСС обкома лекторски группа кулгалхочо В. А. Губина, М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института КПСС историе кафедра заведующе, исторически Iилмай кандидата Н. А. Гулькос, Нохч - ГIалгIай АССР культура министра В. А. Татаева, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета паркома секретара М. Х. Точиева, кхычар.

Цу тайпара конференци хилар Грозне Октябрьски районе а.

Ю. ТЕГАЛОВ.

ПРОФСОЮЗАШИ ЯХЬИ

Партега, советски халкъага КПСС Центральни Комитето даьча Кхайкарало а шера план ханал хьалха кхоачашъяра Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра промышленноста, гIишлошъяра, транспорта болхлой, юрта боахама беррига болхлой тIахьехаш КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о, ВЛКСМ ЦК-ас даьча соцамаша а хьинар айдаьча Нохч-ГIалгIайчен къахьегамходаьча соцамаша а хьинар айдаьча Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша бIубенна дIадоладаьд пятилетка диъалагIдола, къоастамбеш дола шу.

Промышленни предприятей, гIишлошъеча организацей, транспорта коллективаша, колхозийи совхозийи къахьегамхоша хIанз деррига низаш тIадерзадаьд укх шера планови заданеши шоай встречни планаши кхоачашъяра. Дуккхача коллективаша рапорташ тел кердача шера хьалхарча бетта соахкарчул дуккха а дикагIа болх беш хиларах.

1974 шера Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта хьалхашка латта низкъало декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лоац профсоюзни организацеша а. Уж я наьха политически къахьегамеи хьинар айдераш, производствана доал деча къахьегамхой дуккагIа юкъеозараш, социалистически яхьи къахьегамца коммунистически гIулакх леладара тIехьара болами вIаштIехьбоахараш. Цар даим йоакхо ю производство эффективность лакхъяра, къахьегама овсарле тIатIа дукхагIа айяра, продукци хьаяра культурен цун дикали лакхъяра, болх вIаштIехьбаккхареи доалдареи хIанзара методаш шерра юкъекхахьара, производственни фондехи капитальни вложенеехи пайда дикагIа эцара, къахьегама, материальни, финансови ресурсаш кхояра.

Вай республике дика довзаш да «Электроприбор» яхача грозненски завода коллектива карагIдувла башха-дика гIулакхаш. Цо тоаламе кхоачашъяьй пятилетка кхаь шера заданеш, планал совгIа арахийцай 300 эзар сома маьха продукци. Керда техника, изобретенеш, рационализаторски предложенеш юкъейоалаярах хьахинна эффект цхьа миллиони воркI бIаь эзари сом да.

Уж толамаш доахача завода партийни организацеца цхьана Iаламате доккха дакъа лаьцад профсоюза заводской комитето а. Цо кхетамца кулгаллу социалистически яхьа, йоаржаю хьалха латтарий опыт, нах оарцагIбоах кIезигагIа хIама дIа а дохийташ дика продукци дукхагIа арахецара. Масала, заводе шерра яьржай «профессегIа дикагIвар», «улув цхьаккха а тIехьавусар хулийтаргвац» яхача болама а заводской дикала Знак яккхара а тIехьара яхь. ДикагIбараш массанена а дIабовзийташ санна профсоюзни организаце хьагучабоах къахьегама дисциплина телхдераш, балха тIа брак ераш, тIанйца декхараш кхоачаш ца дераш. Уж нах ший тайпарча книжка тIа дIаязбу. Царгара доаггIар хьадех новкъосташа, уж боах премеех, цхьайолча хана шин-кхаь бетта балха разряд лохъю цар.

Социалистически яхье баьннарий теркам производства юкъмоттигера дешаш къестадара тIаберзабеш йола профсоюзни организацеш кIезига яц вай республике.

«Профсоюзий бе кIезига яхкац шоай лоархIамга диллача общества вахара цу хоадамбеш йолча сфераца воздействи яра техка средствааш. Царех я эггара хьалха социалистически яхь вIаштIехьъяккхара гIулакха тIехь профсоюзашка йола торонаш», аьннад СССР профессиональни союзий XV съезде ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева.

Цхьабакъда, профсоюзаша цу йоккхача торонех дерттIа пайда ца эцаш дукха моттигаш я вайцига. ХIанз а цIендаь дIадаьккхадац социалистически яхьа формально кулгалдела, тесса леладу тIанйца декхараш кхоачашдара итогаш елга. Цу тайпара кхоачамбоацараш да Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене чуйоагIача дуккхача организацешка, «Терек» яхача фирма, цхьайолча кхыча предприятей профсоюзни организацей балха юкъе.

Социалистически яхь шерагIа йоаржаяра а цох боаггIача тайпара пайда эцара а доккха зе ду шоай дош дизза кхоачашдаьраш мара ца бувцаро. хIаьта декхарех лоархIа ца баьраш вIалла боацаш,санна бицбу. Из гIулакх вIалла а ла йиш йолаш дац. Дувцар фуд аьлча, из да дикагIбараш боагIа а боагIаш хестабеш санна, шоай деша дай ца хиннараш а массанена дIабовзийта беза яхилга.

ХIаранена дIахайта деза прогульщикашта, болх беш йола моттигаш каст-каста хувцараштa, брак ераштa, лодыраштa цхьаккха къахетами озабезами хургбоацилга.

Профсоюзни организацеша даим хьалхле лелае еза яхь лелаераш массанена а дIабовзийтилга, цох хьахиннар вIашн нийсделга, дикагIчар опыт дIа-юха эцилга санна йолча социалистически яхь вIаштIехьъяккхара ленински принципашца. Шоаш Iалаьмате вайдане йолга хьахьекха яхье баьнараш вIашн дIа-юха ахар, дикагIйолча опытах пайда эцар, вIашн гIо-новкъостал дар, профессех дикагIвар къоаставара, производства торонаш гучаяхара тIадерзадаь общественни хьажараш чакхдахар, кхыяраш а санна йола формаш шерагIа юкъекхахьа еза массанахьа а.

«КПСС Центральни Комитето халкъа боахама дерригача доакъой болхлой тIахьех къахьегама овсарле сихъяь лакхъяра, общественни производства эффективность лакхъяра тIехь лоаттаеча социалистически яхьа къаьстта теркам тIабахийтара», аьннад партега, советски халкъага КПСС ЦК даьча Кхайкарал тIа. Партийни организацей хьалхленца профсоюзаша пятилетка къоастамбеча шера яхье баьннарий хьинар а говзал а тIаерзае еза керда техникен технологически процессаши юкъекхахьара, новаторийи изобретателийи болх тоабара, агрегатех, машинех, механизмех мамогга дикагIа пайда эцара, балха ха кхояра, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, материалий кхомбара, производствана доал делгеи стимулировани елгеи дIахо а тоадара.

Республика экономика дIахо а дегIайоалаяра, хьалхагIа а санна социалистически яхь шерра йоаржаяр а цун ларда тIа къахьегамхой творчески инициатива айяр а чIоагIа лоархIаме долга дика кхетаду профсоюзни организацеша. Шеко яц, КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп а луш 1974 шера халкъа боахама план ханал хьалха кхоачашъяра беррига къахьегамхой цар оарцагIбоахаргхиларах.

ЦIЕЧА БАЙРАКХО ХЬИНАР АЙДУ

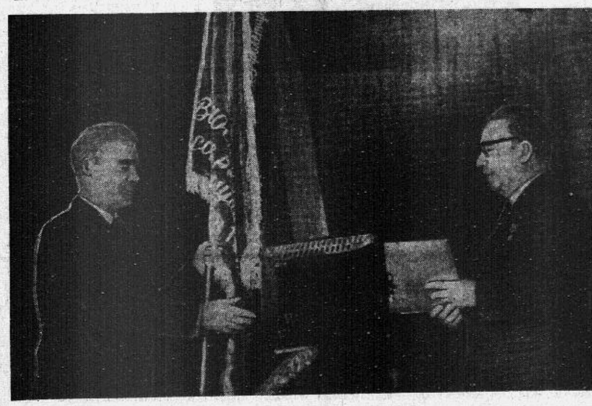
Самардийнахьа г. Грозне Ленински района партийно-боахама актива собрани хилар.

Собране доакъашхошта хьалхашка къамаьл дир КПСС Грозненски горкома секретара К. С. Салтаханова. КПСС горкома бюро тIадилларагIа Ленински района кулгалхошка карара-карагтела ЦIе байракх дIаелар цо. Из байракх района къехьегамхошта хьожаяьй 1973 шера социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах.

Цул тIехьагIа актива доакъашхошта хьалхашка нийслагIча пятилетка диъалагIча къоастамбеча шера къахьегама коллективашта хьалхашка латтача декхарех доклад йир КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара Г. Ф. Галковас. Собране доакъашхоша 1974 шера дола района къахьегамхой социалистически декхараш тIанийцар. ТIанйцача декхараш тIа белгалдаьд халкъа боахам дегIакхувлара шера план ханал хьалха, 1974 шера 27 декабре кхоачашъе, продукци тоъал алсамъяккха, цун дикал лакх а еш дIадодар кIезигагIа хилайта.

Партийно-боахама актива собране доакъашхоша цхьа барт а болаш могадаь тIанйцар Заводскойи Ленинскии районий къахьегамхой социалистически яхье балара договора хьалаш.

КЪОАСТАМБЕЧА ШЕРА-ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

КОТАЛО ЯЬККХАРАШТА— ДЕЗА СОВГIАТ

Самардийнахьа Аргун яхача городе «Чечингводстрой» клубе Шалински района промышленни юрта боахамеи болхлой совещани хилар.

Совещани хьайийллар Шалински района хьалхарча секретара А. Ч. Осмаева. 1973 шера ялати лаьтташа йола кхыйола продукташи йоахилгеи кийчъелгеи алсамдаккхар духьа юртбоахама болхлошта юкъе яьржача Ерригсоюзни социалистически яхье башха дика толамаш дахарах Шалински района юрта боахама болхлошта хьожаяь КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК ЦIе байракх яларах бола соцам Iобийшар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина. Парте областной комитета, республика Министрий Совета, профсоюзий обкома цIерагIа района юртбоахама болхлой деза совгIат даларца даькъала а бувцаш А. Ч. Осмаевга ЦIе байракх дIалу С. С. Апряткина.

Партеи правительстван шоай къахьегама иштта лакха мах баьрах Шалински района берригача къахьегамхой цIерагIа дег тIара баркал а оалаш, тIехь тIайоагIача хана кхы а дикагIа къахьега, доккхагIа толамаш даха дош лу А. Ч. Осмаева.

ДоагIаш деннад Шалински района юрта боахама къахьегамхошта из деза совгIат.

Пятилетка кхоалагIча, хоадамбеча шера паччахьалкхенга 18,155 тонн ялат дехкар шалинцаша, план 152 процент кхоачаш а еш. ХIаьта хьажкIаш планагIа 5 эзар тонн дIаяла езача 5400 тонн еннай, шекара свекла план 74 эзар тонн йолча — 80539 тонн, планал дуккха дукхагIа дIаденнад паччахьалкхенна баьцадаараш а.

Уж толамаш доахаш къаьстта дика къахьийгар дIадаха шу дика хьокхамаш гойташ чакхдаккхарах СССР юрта боахама министерства, юрта боахама къахьегамхой профсоюза ЦК ЦIе байракх еннача Ленина цIерагIча колхоза, «Автуринский» совхоза къахьегамхоша.

Уж толамаш доахача хьинаре дакъа лаьцар района дикагIболча юрта боахама къахьегамхоша, нийслагIча пятилетка хоадамбеча шера дика хьокхамаш гойташ къахьегарах Социалистически Къахьегама Турпала цIи еннача Б. Саидова. Цо кулгаллеча бригада коллективо дIадахача шера план 25 центнер хиннача 1032 гектарах хIаранена тIара 33,7 центнер ялат чудера. ХIаьта «Шалинский» совхоза комбайнера Ленина ордена кавалера С. Абдулаева план 150 гектар хиннача 277 гектара тIара чу а ийца 591 центнер ялат аьрдар, цу совхозерча Къахьегама ЦIеча Байракха кавалера С. Мусаева кулгалдеча хьажкIаш лелаеча звенос хIара гектара тIара 61 центнер хьажкIаш чуера. Иштта дика къахьийгар «Автуринский» совхозерча хьажкIаш лелаеча Б. Магомадова, шекара свекла лелаеча Б. Хадаева, «Джалка» совхозерча шекара свекла лелаеча Х. Минцаева, дуккхача кхычар.

Пренешка къамалаш даьча нн. Халадова, Колковас, Сайдулаева, Колосова, Никульщинас, кхычар шоай боахамий къахьегамхой цIерагIа нийслагIча пятилетка укх къоастамбеча шера кхы а дикагIа толамаш доахаш къахьега тIахьийхар Шалински района беррига а болхлой.

Совещане дакъа лаьцараша 1974 шера социалистически декхараш тIанийцар.

Цул тIехьагIа дIадахача хоадамбеча шера дика толамаш доахаш болх баьча района 69 къахьегамхочоа правительственни совгIаташ — орденаши медалаши дIаелар.

Совещани чакхъяьлча цига дакъа лоацаш хиннача къахьегамхошта художественни самодеятельноста концерт оттадир.

М. ХАМАТХАНОВ.

Сурта тIа: С. С. Апряткина ЦIе байракх дIалу А. Ч. Осмаевга.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПАРТЕ ТIАХЬЕХАМА ЖОП ЛУШ

СУНЖЕНСКИ РАЙОНА ЛЕНИНА ЦIЕРАГIЧА КОЛХОЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ 1974 ШЕРАРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КПСС XXIV-ча съездо юрта боахам дIахо дегIабоалабара даькъе хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара деррига низаш тIадахийта пятилетка кхоалагIча, хоадамбеча шера къахьийгача Ленина цIерагIча колхоза колхозхоша доккхий толамаш даьхар соахка. Паччахьалкхенга ялат, дулх, шура, фуаш, кхыйола продукташ йохкара планаш яь ца Iеп тIанйца социалистически декхараш а тIехкхоачашдаьд. Соахка колхозо баьккха цIена пайда 150 эзар сом хилар.

Парте Центральни Комитето партегеи советски халкъагеи даьча Кхайкаралo, «1974 шера лаьттанцареи хьайбашкареи продукташ дукхагIа яхари кийчъяри духьа юрта боахама болхлоша Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьарча» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамо дегаш ураоттадаьча колхозхоша дош лу ер шу, пятилетка къоастамбу шу кхы а лакхагIа хьокхамаш долаш чакхдаккха.

Колхозхоша тIанийцад социалистически декхараш:

— ялата лаьрхIа культураш 1880 гектара тIа дIае, хIаьта хIара гектара тIара планагIа 23,4 центнер яккха езача, 25 центнер яккха а деррига 4700 тонн ялат чуда а;

— 220 гектара тIа дIадийнача баьцадаарех хIара гектара тIара планагIа 116 центнер яккха езача, 120 центнер а йоаккхаш. 2640 тонн баьцадаараш чуэца;

— планал совгIа 100 тонн а йохкаш, 2200 тонн ялат паччахьалкхенга дохка, планагIа 2400 тонн йолча, баьцадаараш 2500 тонн дохка а;

— кхоабаш бола етт 830-нега кхоачабе, хIаьта хIара Iаттагара планагIа 2100 килограмм шура яккха езача, 2200 килограмм яккха, планал совгIа 50 тонн а йохкаш паччахьалкхенга 1300 тонн шура йохка;

— 210 тонн дулх паччахьалкхенга дохка;

— хIара 100 Iатта тIехьа планагIа 85 долча, 90 Iаса кхеде;

— хIара яхкача котама тIехьара планагIа 125 долча, 130 фуъ гулде, хIаьта планал совгIа 10 эзар а дохкаш 600 эзар фуъ паччахьалкхенга дохка;

— хIара 100 жийна тIехьа 105 Iахар кхебе, хIара устагIа тIера 3,5 килограмм тха дахкха;

Деррига балхаш дика чакх а доахаш 307 эзар сом цIена пайда баккха а лаьрхIад колхозхоша.

Уж декхараш кхоачашдара мел эшаш дар вIаштIехьлаккхар духьа халдаьза кхетамеи организаторски болх бергба колхозхошта юкъе.

Социалистически декхараш колхозхой собране дийца а дийца тIанйца да.

ДОШ КХОАЧАШДЕРГДА

«1974 шера халкъа боахама план ханал хьалха кхоачашъяр духьа лелаергйолча промышленноста, гIишлошъяра, транспорта болхлой Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьарча» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамо кхы тIа а айдаьд «Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьттахой къахьегамеи политически хьинар.

Из документ дIахо а чIоагIа уйла тIаяхийта Iомадеш ба коллектива болхлойи специалисташи. Агитаторашеи политинформаторашеи цехашкеи бригадашкеи соцам дIабовзийт болхлошта. Кхы а низ болашагIа яьржай шоай планаши заданеши ханал хьалха кхоачашъяр духьа производственни коллективашта юкъеи къаьсткъаьстача болхлошеи лелаю социалистически яхь.

Пятилетка кхоалагIча шера «Iаьржа дошув» даккхара план толаме кхоачаш а яь, планал совгIа 4 эзар тонн а яьккха, пятилетка диъалагIа шу дика дIадоладаьд мехкдаьтта доахараша. Деннеи бийсаннеи оттаяь заданеш кхоачаш а тIехкхоачаш а ю еррига цехашеи службашеи.

Шоай торонашка а хьежа, мехкдаьтта дукхагIа даха йиш хулийтаргйола резерваш лархIа а лаьрхIа мехкдаьттахоша социалистически декхар тIанийцар — шера планал совгIа пятилетка диъалагIча шера 7 эзар тонн мехкдаьтта даккха.

Цехашка, службашка, бригадашка, участкашка шерра къовсам дIаболабаьб тIанйца декхараш кхоачашдар духьа. Хьагуча а йоахаш пайда эц къайлагIа йоалхача резерваех, геолого-технически мероприятеш чакхйоах хIара скважине.

Хьинаре къахьегаш а балха дика гIулакхаш шоашкара гойташ а ба оператораш: Похомов, Юсупов, Бреслаский, Товсултанов, Чередниченко, Багаев, Петренко, кхыбараш.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

«КОСМОС-629»—СИГАЛА

1974 шера 24 январе сигалъяхийтай «Космос-629» яха аргIанара Лаьтган искусственни спутник. Спутника тIа оттаяьй космически арениа дIахо тохкамаш де лаьрхIа Iилман аппаратура.

Спутника тIа аттаяь аппаратура боаррамагIа болх беш я. Iочуухача информацена обработка ю координационно - вычислительни центро. **(ТАСС).**

БIАЬСТАН КИЙЧО ЕШ

Малгобекски района «Ингушский» совхоза механизатораш дIадахача шера йиълагIча квартале планагIа 25 трактор, 15 сеялка, 4 ялат чуэца комбайн, кхоъ пресподборщик, 6 минеральни 2 органически удобрени дIа-хьа тувса агрегаташ, тIехьаювза дуккха кхыйола инвентарь тоае езаш бар.

Из декхар толамца кхоачашдир цар, хIаьта тIехьаювза инвентарь тоаяра план дуккха тIехкхоачашйир.

НийслагIча пятилетка диъалагIча, къоастамбеча шера хьалхарча квартале планагIа 25 трактор, 13 ялат чуэца комбайн, 10 культиватор, 15 сеялка тоае езаш ба совхоза механизатораш. Из техника тоаяра график тIехкхоачашъеш хьабоагIа уж хIанз.

Х. МАГОМЕТОВ.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАША ИТОГАШ Ю

БIарчча хьайийцача ерригача республике тIехкхоачашъяьй доахан, шура, фуаш, тха дохкара халкъа боахама план, закупкай боарамаш 1972 шерарчул лакхденнад. Доахана Iалаккхара хьалаш Iалаьмате чоалхане хиннадале а, хьайбаш леладераша доахан дебаделга а Iалашдир.

Республика хьайбаш леладераша даьхача толамашта юкъе онло дакъа лаьцад Шелковской, Наурски, Грозненски, Ачхой-Мартановски, цхьайолча кхыча районий хьайбаш леладераша.

Пятилетка хьалхарча шин шера цIенхаштта тIехьабусар йоккхача — Грозненскии Сунженскии — шин района хьайбаш леладераш. Цу районий партийни, советски, юртбоахама органий вIаштIехьдаьннад тIехьалисар дIадаккха меттел, 1973 шера хьайбай боахам дегIабоалабеча Грозненскии Сунженскии районий боахамашка дикка доккхий толамаш дахийта а.

Доахангара йоаха шура алсамъяьккхай фермай хьайбаш леладераша: Шелковской районерча «Красный пахарь» яхача колхозе — 2791 килограмм, Наурски районерча «Красное знамя» яхача колхозе — 2861 килограмм, Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхозе — 2588 килограмм.

Цу тайпара фермаш кхыча районашка а я.

Цу цхьан ханна, хьайбаш леладеча фермашка хьалхагIа а санна дуккха, цIенхаштта кхоачамбоацараш да, шоай резерваех пайда во эц, доахана продуктивность лоха я, дукха доахан Iаьхара дус, дов. Из йоккха резерв оарцагIъякхка ева. Хьаэцаргъя вай, масала, колхозаш: Сунженски районера XIX партсъездеи XX партсъездеи цIерагIъяраш, Грозненски районера «Советская Россия» яхар, Шелковской районера Менжински цIерагIъяр — 1973 шера цу боахамашка йоаха шура 1534 килограммагара 1894 килограммага кхоачаш яр, вешта аьлча хьалха латтача боахамашка яьхачул 1000 килограмм кIезигагIа, хIаьта цар хьалаш-м вокхар дараш моргаш малий.

Колхозашкеи совхозашкеи хIара яхкача котама тIехьара юкъера лаьрхIача гулдаь фуаш 156 фуъ е соахкарчул 15 фуъ дукхагIа хилар. Цхьабакъда укхаза а бе-беча боараме гулду уж. ХIаьта Гудермесски, Малгобекски районий боахамашка юкъера лаьрхIача гулдир 63—64 фуъ, Шалински районе — 94. Вайна магарра, юкъе йоаллар йоккха юкъ я.

Доакъараш тоъац дуккхача фермашка цхьанна а шера. Фермаш дикача доакъаращца Iалашъяр — колхозийи совхозийи кулгалхойи специалистийи эггара бехктоккхамеча декхарех цаI.

Из лоархIаме проблема къоастаяра чIоагIа, хьинаре оарцагIйовла еза партийни, советски, юртбоахама органаш, боахамий кулгалхойи специалисташи, лаьтташ леладуи хьайбаш леладуи беррига къахьегамхой. Укх шера хIара гектарах дуккха а дикагIа пайда эцарах, лаьтташкара хьайбашта мамогга дукхагIа продукци яккхарах латт декхар.

Нохч - ГIалгIайчен хьайбаш леладераша раьза хинна хьалльар Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа парте Центральни Комитето баь тIахьехам, йоккхагIйола рубежаш белгалъю цар, хьайбай боахам дегIабоалабара даькъе даьхача толамий боарам кхы лох ца болийташ чIоагIбарал совгIа, из кхы тIа лакхбе а лаьрхIад.

ХIара ферма коллектива декхар — ший деррига творчески хьинар 1974 шера планаши социалистически декхараши кхоачашдара тIадахийтар.

1974 ШЕРА 1 ЯНВАРАГА КХАЧЧАЛЦА

Яхье яьнна районаш	Шера халкъа боахама план кхоачашъяр (проценташца)			
	Дулх	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой-Мартановски	105	115	110	113
Урус-Мартановски	100,7	106	92	156
Грозненски	100,0	100,8	112	109
Сунженски	96	103	129	94
Веденски	162	206	168	129
Советски	127	144	105	159
Ножай-Юртовски	105	252	101	100,8
Назрановски	90	100,1	109	105
Малгобекски	102	106	150	104
Гудермесски	92	104	127	127
Шалински	103	102	101	148
Надтеречни	100,1	103	114	150
Наурски	102	112	123	102
Шелковской	104	106	109	109

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЯХЬАХ ХЬАХИННАР ДӀАДОВЗИЙТАШ

Яхьах хур дӀадовзийтар, цуьа результаташ вӀаши йистар, дикагӀйола опыт дӀайоаржаяр, вӀаши новкъостал дар — уж я В. И. Ленина къоастаяь яхь вӀаштӀехьъяккхара керттера принципаш. Уж принципаш органически шоайла вӀаши ювзаенна я. яхь лелаяра цаӀ йола процесс а я.

Социалистически яхь вӀаштӀехьъяккхара керттера лайрхӀад В. И. Ленина из дӀайовзийтар. Цо йиш хулийт яхь лелаеча наьха балха результаташ вӀаши йиста. тӀехьабисараш хьалха латтаоашта тӀехьаккхувргболаш а производства юкъара боарам лаккхбергболаш а хӀама де. Районе шерра дӀадовзийт социалистически яхьах хьахулаш дар. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша социалистически яхь дӀахьоккхара цхьайола опыт Ӏоаяьй.

ХьалхагӀа теркал ца деш хиннача, бакъда, керттера долча дешашта политинформаторий теркам тӀабохийт партийни организацеша. Активисташа тӀехь-тӀехьа дукхагӀа юкъеувз къахьегамхой яхьа хьалаш оттадара, цун итогаш яра, из дӀакхайкаяра, тӀанийца декхараш мишта кхоачашду хьажара.

Политинформаторашеи агитаторашеи шерра дӀадовзийт колхозий, совхозий, предприятий, боахамий, участкай, бригадий, фермай коллективашта а хӀаьта ишттта къаьст-къаьстача наха а юкъе латтача яхьа договораш. Из боккха лоархӀам болаш да болхлой инициатива а творчество а дӀахо дегӀайоалаяра.

Политинформаторашеи агитаторашеи шоай дешаца а хьоккхамца а дӀагойт ишта йола договораш чӀоагӀа лоархӀаме хилар. Цу тайпара договор оттадаьд Социалистически Къахьегама Турпала Н. А. Эсмухамбетова жа Ӏуй бригаде а. Договора тӀа белгалдаьд производственни толамаш дахарали бахкача бӀаь жена тӀехьара 140 Ӏаьхар хьалкхебарали совгӀа. къонача жа Ӏушта опыт дӀаяла езилга а.

Квалификаци лакхъяра новкъостал деш йола пункташ я цига. цу бригаде хьалха латтараша шоашта тӀаэц шоай новкъостий къахьегам а вахар а бахьан бола бехктокхам.

Районе да книжка-эстафета. Цу тӀа дӀаязду тӀанийца декхараш кхоачашдара дола рапорташ. Цунах шерра пайда эц шоаш беча агитационно - массови балха тӀехь политинформаторашеи агитаторашеи. Яхь лоаттаеча колхозий, совхозий, предприятей митингашка, собранешка торжественни хьале дӀалу из книжка. Укх тайпара дар, масала, «Коминтерн» колхоза къахьегамхоша цу книжка тӀа дайоазув: «Чакхдаьннад пятилетка хоадамбеш дола шу (1973 ш.). Дулх дохкара план 108 процент, шура — 111, ялат — 134, тха — 100 процент кхоачашъяьй. Пятилетка 4 шера кхоачашъергья». ДӀахо буьц яхье котбаьнна колхозхой.

Уж рапорташ дувц, дӀадовзийт къахьегамхошка политинформаторашеи агитаторашеи. Района къахьегамхоша лоаттаю яхь дика дӀайовзийтаро гӀо дир тхона пятилетка кхоалагӀча, хоадамбеча шера толамаш даха. Паччахьалкхенга декхар 8530 тонн ялат, 4390 тонн дулх, 5770 тонн шура, 1940 тонн тха, кхоачашйир баьцадаараш дохкара план. Газеташ тӀа язлеш дӀайовзийтар бригадашка, фермашка, колхозашка, совхозашка латта яхь лелара гӀулакх. Производственни совещанешка дувцар яхьа бюллетенеш, белгалбоахар хьалха латтараш, гучадоахар кхоачамбоацараш уж дӀадахара де дезараш. Совещанешка дакъалоацаш хулар парте райкома бюрои райисполкомеи членаш.

Тха района юрта бояхаме хьалха латтараша шоаш кхо ца беш хьийгача къин боккха мах бир Даьхено. 1973 шера социалистически яхье доккхий толамаш дахарах фермашка болх беча 32 саган кхачка къахьегача 52 саган орденаши медалеши еннай.

Яхь мишта лел дӀадовзийтара шерра пайда эцар гойтара агитацех. кхыйолча формех. Масала, доярка Габраевай сийна района центре байракх айяр.

Социалистически яхь мишта лел тайп-тайпарча формашка гӀолла дӀадовзийтар «Коминтерн», «Путь к коммунизму», «Красный пахарь» яхача колхозашка «Шелковской» совхозе, ПМК-3. Цига массаза а гойтара агитацега гӀолла хьагойт тӀанийца декхараш. Бригадаша, фермаша, участкаша, цехаша тӀалийна декхараш тӀаяздаь шиташ, транспаранташ, плакаташ, лозунгаш хьаллетт эгара джагӀа гургдолча моттигашка. Арайоах «Молнеш», «Боевой листокаш» «Ераш хьалха латт» яха стендаш. Колхозхоиеи болхлошеи хӀара денна беш бола болх дӀагойт лаьрххӀа долча бюллетенаш тӀа. Царех хӀаранена гора ше а ший новкъосташа а мел болх баьб. ХӀаьта хьоккхамий Доска тӀа дӀаяздоа цхьадийнахь бригадашта, фермашта, участкашта, цехашта карагӀдаьннараш. Яхьа итогаши ӀаргӀанара декхараши дувцаш хӀара бетта юкъара собранеш ю.

Бакъда цу а вокх а формаша ма боагӀара пайда бергбацар политинформаторийи агитаторийи дийна дош яхьа маӀан къахьегамхошка дӀадовзийташ децаре. Цо вӀадовзийт яхьах доала беркат, из дикагӀа лоаттаяра наькъаш, дикагӀйола опыт.

Цар из дувц къахьегама ударникаш хоастабара еча сайренашка, жа Ӏун а доярка а деноц дездеча. Политинформаторашкеи агитаторашкеи гӀолла района къахьегамхошта байзар яхье хьалха латта дукха керда нах, цар балха опыт, кердадараш, общественни вахара юкъе цар лоаца дакъа. Районе белгалбаьнна болх дика беш ба политинформатораши агитатораши бола В. Д. Мороз, Н. А. Батаев, Д. С. Асеева, Л. Эльмурзаев, А. Е. Табацков, кхыбараш. Цар дӀабовзийтача яхье хьалхалаттача массехк сага цӀи йоаккхаргья аз. Ленина цӀерагӀча колхоза доярка Е. Г. Габраевас кхоабача Ӏаттагара 3000 килограмм шура яккха ше тӀанийца декхар 3410 килограмм йоаккхаш кхоачашдир пятилетка кхоалагӀча, хоадамбеча шера. Цо ше кхо ца еш хьийгача къин боккха мах баьб Даьхено—цунна Ленина орден еннай.

«Коминтерн» колхоза вокххагӀволча жа Ӏуно Е. Кожова бахкача 100 жена тӀехьара 139 Ӏаьхар кхебаьб, «Красный пахарь» яхача колхоза Д. С. Асеева керте латтача бригадас хӀара гектара тӀара 130 центнер комсаш яьхай.

Ше 1973 шера тӀанийца деррига декхараш дизза кхоачашдир Менджиноке цӀерагӀча колхоза тракториста Октябрьски революце орден лелаеча В. М. Козлова, «Коминтерн» колхоза комбайнера Л. С. Нутаева.

ХӀара бахкача 100 жена тӀехьара 141 Ӏаьхар кхебир, хӀара устагӀан тӀера 8,1 килограмм тха даьккхар республике цӀи хезача жа Ӏуно Социалистически Къахьегама Турпала Н. А. Эсмухамбетова.

Социалистически яхьа керттерчарех цхьа принцип я новкъосташа вӀаши гӀо дар. Из яхь лоаттаеча наха юкъе хьахинна керда, пар вӀаши леладу гӀулакх да. Дукхача хьалха латтача предприятеша, колхозаша, совхозаша хьалда дола вӀаши новкъостал ду, опыт дӀайовзийт кхычарна. Масала, «Красный пахарь», «Коминтерн» яхача, вӀаши яхь лоаттаеча колхозаша вӀаши деш дола новкъостал боккха лоархӀам болаш да. «Коминтерн» яхача колхозо «Красный пахарь» яхачоа дӀайовзийтар боахам чековой хьисапе лелабера шийн керда опыт.

Политинформаторашеи агитаторашеи боккха пайда ийцар шоай. ла яхь лоаттаеча Шелковской Наурскийи районий къахьегамхой вӀаши дӀа-юха ухаши вӀашагӀбетталуши даьча гӀулакхех. Къаьстта белгала дар тха района «Коминтерн» яхача колхозеи Наурски района «Комсомольский» совхозеи, шитта «Шелковский» совхозеи цу района Ленина цӀерагӀча колхозеи къахьегамхошта юкъе хинна гӀулакхаш.

Цу а кхыча а боахамашка интернациональни бувзам, халкъашта юкъера доттагӀал, советски патриотизма уйлаш шерра йоаржаю къахьегамхошта юкъе политинформаторашеи агитаторашеи.

ХӀанз, пятилетка дийлагӀча, къоастамбеча шера цар къаьстта теркам тӀабохийт парте XXIV-ча съезда решенеш тӀа отталаь экономически, социальни, политически декхараш къахьегамхошка дӀадовзийтара. КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета гӀехьара хиннача сессеи решенеш КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарали парга кӀоаргга кхетадайтара. Цу документаша доккха хӀама дӀадех партийни организацешкара, агитколлективашкара, берригача идеологически болхлошкара.

Социалистически яхь вӀаштӀехьйоаккхача тхона хилча довш мел дар кхоачашхиннадац тха. Масала, районни газета тӀа, дукха тираж йолча газеташ тӀа шерра дӀайовзийтар къахьегамхошта юкъе этта яхь, бакъда, из мишта лел, цунах хьа фу хул ледара дийцар цар.

МайоагӀара вӀаштӀехьъялаш тха гойтара агитаци. Хоьш ма дий дика, хоза кийчъяьча витринаша, стендаша, сийлен доскаша, хьоккхамий доскаша къахьегамхой бӀарг а уйла а тӀаозаш хилар, цунга гӀолла царех боала пайда лакхлуш хилар. ХӀаьта во кийчдаь хуле, башха теркалдац уж. ЛерттӀа уж хьадара а дӀаоттадара а эша говзал йола художникашоформителаш бац тха. Цу тӀехь тхона новкъостал дича бакъахьа дар республика культура министерствас. ЧӀоагӀа ледара я тха художественни информаци а. Гойтара агитаце цхьадолча альбомаша кӀезига новкъостал ду.

Политически пропагандахи агитацехи пайда дикагӀа балара, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара формаши методаши тоаяра тӀадерзадаь гӀулакхаш ду района идеологически болхлоша.

Социалистически яхь вӀаштӀехьъяккхара формаш эргаьхха тоаяра пайда эц районни партийни организаце хьалха Ӏоаьча опытах. Ленина яьха махиллара, тхо шерра дӀайовзийта гӀерт яхь, цунах хьахулар, хьалха латта опыт, яхьа хьалаш.

Р. МУРТАЕВ,
КПСС Шелковской райкома секретарь.

КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп луш укх шера доккхий декхараш тӀанийцад Грозненски «Трансмаш» завода коллективо.

Дика чакхдаьккхад механически цеха коллективо дӀадаха шу: 105 процент кхоачашйир продукци арахецара шера план.

Из толам баьккхаб мастера коммуниста Федонкин Василий Федоровича болх дика вӀаштӀехьбаккхарах. Дукхача шерашка вӀаштӀа задани тӀехкхоачашъеш хьайоагӀа цун смена.

Болхлошта юкъе кхетама болх бу цехови партийни организаце секретара Федонкин Василий Федоровича. Цун сурт завода Сийлен доска тӀа доал.

СУРТА ТӀА: механически цеха мастер коммунист Федонкин Василий Федорович.

Т. АРЧАКОВА сурт.

БАЬЧЧА СИЙНА

КОМСОМОЛА ЛЕНИНА ЦӀИ ЕННА 50 ШУ ДИЗАРГА

Коммунистий тешаме гӀоьчий болаш хьабоагӀа комсомольцаш массе хана. Вахара цхьаккха моттиг яц цар доккха дакъа ца лоацаш. Граждански тӀем тӀа чурча а арахьарча а моастагӀашта духьал латтача, хьалхара хала пятилеткаш кхоачашъеча, Сийлахь-боккхача Даьхен тӀем тӀа фашисташ бохабеча, тӀемо яь човнаш ерзаеча, целинни лаьтташ карадерзадеча, тахан коммунизма йоккхий гӀишлош хьалъеча — массанахьа а комсомольцаша доккхий декхараш кхоачашдаьд, турпалали денали гойтад. Цар лакха лоаттаяьй шоаш лелаю баьчча Ленина цӀи.

Укх шера шовзткъе итт шу доал комсомоло из сий дола цӀи лелаю. ХӀанз мехка беррига комсомольцаш, кагирхой из деза ди белгалдаккха кийчлуш ба, дешача а болх беча а доккхий толамаш даьха цу денна пакъабаха гӀерт. Комсомольцашеи кагирхошеи Ӏомаду комсомола сий дола истори, комсомола вахарах лаьца сайренаш ю, ткъоалагӀча, ткъаь иттлагӀча шерашкара а кхы тӀехьарча а комсомольцашца, тӀема а къахьегама а ветеранашца вӀашагӀбетталу, вай советски турпалча халкъах дувц. Иштта гаьна лоамашта юкъе уллача нохчий Советское яхача юртарча юкъерча школа комсомольцаца йир Сийлахь-боккхача Даьхен тӀема турпала Космодемьянская Зояйна хеттаяь сайре. Цига цар хьийхавар фашистех вай мохк лорабеш тӀем тӀа хинна Сулейманов Абу-Муслим. Цо бераш дийцар тайп-тайпарча къамех болча советски бӀухоша шоай са ца кхоадеш моастагӀашта духьал майра баьча тӀемах. Комсомолкаша Давдиева Фатимас, Гакаева Азас, кхычар дийцар Космодемьянская Зоях, иллеш даьхар комсомолах.

— Иштта йола сайренаш ю тха школе, царга комсомольцаши комсомоле боацараши дика кийча луш, — йоах школа комсомольски организаце - секретара Келоев Аюба. — Ленински комсомольски юбилейна кийчо еча дика дакъалоац комсомольцаша Байсаев, Авхада, Хасбулатова Ӏайнас, Омаров Хиапра.

Из кийчо еш комсомольцаша беча балха лостам тел школа партийни организаце, берашта кхетам балара балха йолча завуча Хасаева Сашта Джабраиловнас.

Дика дешаши школа пионерски вахара юкъе хьинаре дакъа лоацаши бола пионераш комсомоле бовла кийчлу цу цӀей сийна.

«ХӀана езаеннай хьона комсомол?», — аьнна шийга хьаьттача хӀанз ВЛКСМ членалла ваха кийчлуча пионера Ахмадов Мувсас аьлар:

— Сона комсомол езаеннай цунах дика гӀулакхаш доахкандаь. Комсомольцаш денал долаш ба. Вай мехка эггара лоархӀамера дола гӀулакх цар доккха дакъа ца лоацаш хилац. Уж эггара хьалха оарцагӀбовл массанахьа а. ХӀанз комсомольцаша хьалъю коммунизма йоккхий гӀишлош.

Сона дукха беза Даьхенна шоай са дӀаденна комсомольцаш Матросов Александр, Кошевой Олег, Космодемьянская Зоя, Нурадилов Ханпаша. Комсомоле вала кийчлуш сона хьалхашка латт Корчагин Павела сурт-сибат. Царна тара хила, уж санна Даьхенна эшача кийча хила безам ба са. Дика мелдар доал комсомольцех.

Иштта я цу школерча, комсомоле баха гӀертача пионерий уйлаш.

— Укх шера санна дукха цӀаккха а хиннабац комсомоле бовла безам бола пионераш, — йоах завуча Хасаевас.

Ю. ЮСУПОВ.

Юсупов Ихван Надтеречни районерча «Загорский» яхача совхоза дикагӀчарех тракторист ва. Халонах бӀу ца къажаш, балхах дика кхеташ къахьегаш вола Ихван дукха веза коллективе, цун сий ду. Хадданза балха нормаш тӀехкхоачашъелга цун хӀара дийнахьара гӀулакх хинча дӀаэттад. Дуккхаза сийлен грамоташ тийннай. Ленински Юбилейни медаль еннай коммуниста Юсуповна.

СУРТА ТӀА: И. ЮСУПОВ.
М. ХУМАДОВА сурт.

ТОРГОВЛЕ БОЛХЛОЙ АКТИВ

Укх деношка Нохч-ГӀалгӀай АССР паччахьалкхен торговле болхлой профсоюзно-боахама актив хилар Нурадилов Ханпаший цӀерагӀча театре. Укхаза «Нохч-ГӀалгӀай АССР паччахьалкхен торговле предприятеша 1973 шера баьча балха итогаши 1974 шера торговли дегӀайоалаяра декхараши», дувцаш доклад йир республика торговле министра Ф. С. Мирчева.

Соахка шоашта карагӀдаьннараши, иштта укх шера делархӀараши дувцаш къамаьлаш дир Грозненски универмага комсомольски организаце секретара Н. А. Мирковас, «Гастрономторга» вӀашагӀкхийттача профсоюза комитета председатела Т. С. Дорощенкос, «Горпищеторга» № 56 йолча тика заведующе А. В. Умярова, «Росторгодежда» база управляюще А. И. Башмаковас, кхычар.

Собрани чакхйоалаш 1974 шерара розничи товарооборота план цхьа ди хьалхеи оптови товарооборота план пхи ди хьалхеи коачаш а еш планал совгӀа бахача нахага промышленни кхачани товараш дохкара дола социалистически декхараш тӀанийцар активо.

М. БОТОВ.

Грозненски партийни дешара школе дешабагӀараш керттерча даькъе тепловозий машинисташи цар гӀоьчаши ба. Цар кӀоаргга Ӏомаю философе раздел—исторически материализм. БархӀ занятни хиннай укх шера школе цу темага: классехи паччахьалкхенахи бола марксистско - ленински хьехам, наьха общноста исторически формаш, КПСС-ен советски халкъен интернациональни декхар яхараш а кхыяраш а. Школе хьехаш ба эксплуатаце цеха инженер Василий Игнатьевич Овсянников, машинист - инструктор Виктор Иванович Стояльцев. Уж, дика кийчлу занятешка, ладувгӀа догдоагӀаргдолаш еш лекцеш. КӀоаргга а бакъда атта кхетабергболча меттаца а дӀайовзийт хӀара тема.

НАЬХА САКХЕТАМ ЛАКХЛУ

ДешабагӀараша шоай теоретически боарам лакхбаь ца Ӏеш, нахаца беча политически балха опыт а Ӏоаяьй. КӀоаргагӀа чулоацам болаш хила яьннай цар беседаши политинформацеши.

Геттара дика дешаш ба тепловозий машинисташ Адис Янтуганов, Федор Табачный, Анатолий Луганский, Николай Челидзе, Владимир Незнамов, кхыбараш. Уж производстве хьалха латт, берригаш коммунистически къахьегама ударникаш ба. Цар хӀара бетта кхоачашъю мухь дӀа-юха бахьара заданеш, кхомбу доагора.

Г. АНОХОВ.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГӀА

Шалински районерча «Джалка» совхоза цхьайолча шурий-товарни фермашкара кхоачамбоацараш дувцаш яр соахка 24 ноябре арадаьнача «Сердало» газета тӀа кепатеха «КулгалхошаЙоахко еш ца хилча» аьнна корта болаш хинна корреспонденци. Цу гӀулакхах Шалински райсовета исполкома председатела нов. Шаипова укх тайпара хоам бу редакцега:

— Корреспонденце тӀа дувцаш хинна кхоачамбоацараш боахама фермашка долаш хинна хилар дӀахойт исполкомо. «Джалка» совхоза хьайбай боахамашкара хьал дувцаш заседанеш хиннай совхоза паркомеи иштта къахьегамхой депутатий районни Совета исполкомеи. Хьайбай боахамашта эсала доал дарах балхара дӀаваьккхав совхоза керттера зоотехник Газимагомаеви № 2 йолча шурийтоварни ферма бригадири.

Хьайбай боахамашка дикагӀа хьажа йоаленнай совхоза партком, дирекци, керттера специалисташ. Доахан кхабара рационага пахаддаш хьеж совхоза кулгалхойи специалисташи, иштта района юртбоахама управлене болхлой.

Хьайбай помещенеш йоалхьаьй, ремонт а яь болх беш я механизмаш. №№ 1, 3 йолча отделеней фермашка эшаш хинна дояркаш балха хьаийнаб. Фермашка социалистически декхараш тӀанийцад. Совхозо вӀаштӀехь а даьккха хӀанз балха юкъедихьад морально а материально а болхлой белгалбахара гӀулакх. Тоалаьд фермашкара санитарни хьал. Зоотехнически учете порядок оттаеш латт.

Газето материал кепатохача хана совхозо хӀара денна 1500—1600 килограмм шура дӀачулуш хиннаяле хӀанз 2300—2340 килограмм

ГОВЗАНЧ

Шалински района Ленина цӀерагӀча колхозе ший хьаьналча къахьегамца белгалваьнна ва электросварщик Усумов Шайх-Ахьмад. Ер 24 шу да цо из говзал карерзаяь. Дуккхача шерашка къахьегаш ше Ӏоаяь йоккха балха опыт камаьрша дӀалу цо къонабараша.

Дика болх бар бахьан долаш цунна дуккхаза еннай колхоза правленеи паркомеи Сийлен грамоташ, ахчан премеш. ХӀаьта ийслагӀча пятилетка кхоалагӀа, хоадамбеш дола шу даим ший балха нормаш тӀехкхоачашъеш чакхдаьккхар электросварщика.

КПСС Центральни Комитето партегеи советски халкъагеи даь Кхайкарал даггара къобалдаь хьал а лаьца, колхоза механически мастерске берригача болхлошца цхьана кхашкарча бӀаьстаи балхашта техника кийчъеча дика дакъа лоацаш къахьегаш воал хӀанз Усумов Шайх-Ахьмад. ХӀара дийнахьара ший балха нормаш 120—125 процент кхоачашъю цо. Тракторашй кхыбола юртбоахама гӀирси хаппахьа тоабаь кийча хилийтара гӀулакха шоашта доккха новкъостал деча говзача электросварщика доккха баркал йоах колхоза ремонтникаша.

З. КОПАЕВ.

ОЧЕРК

КЕРТТЕРА АГРОНОМ

«ИНГУШСКИЙ» совхоза Центральни усадьба. Цхьан кабинете чӀоагӀа гӀараш ю наха, арифмометр кхестаю, каст-каста ниӀ етт. Цига чуухаши араухаши ба механизатораш, хьайбаш лелабераш. Цу массане а сихха къоастаданза даргдоацаш, саггота гӀулакхаш да.

ХӀаьта совхоза керттерча агрономо Гандолоев Ӏийсас, дог тийша хила мара дезац шун, массава а тӀаэцаргва, духтӀавоаккхаргва, гӀулакх къоастадергда. ХӀаьта из деррига а сих ца луш, са ца дуаш чакхдоаккх. Цхьабакъда ца доагӀар ца деш а дутаргда. Цудухьа бохам ца хулаш дӀаволя из волча венар. Цо яхар керттерчо даьлеце, тӀаккха иштта хила дезаш да хьона. ЗаконагӀа къоастадаьд дош. Сакхетарг хилча дена цо мел яьккха ха а, вешта бера ха а, юртаца юваенна я. Ӏийсай къахьегама гӀулакхаш эггара хьалха Павлодарски областерча цхьан целинни совхозе дӀадоладеннад. Хьаьнала бора болх, ше кховацар. Из бакъду целине хьинаре къахьегарах тийннача Сийлен грамоташа, ВДНХ дакъа лацарах еннача дипломо. Цу ханнехье а ший дагахьа соцадир цо: «Лаьттанцара дӀа а къаьста цхьаннахьа а гӀоргвац».

...Шаьхха хьайра буран. Дукха ха йоацаш а тӀехьа сийрда хьежаш малх бар, тӀаккха цӀаьхха къайлабаьлар. УвгӀа, бека болабелар мух, цхьаь йисача машина массе оагӀорахьара лоа тӀа а деттaлуш Ӏан кикъ къайлабаьккха бар.

Шоферо, кабина ниӀ хьа а йийлле, хьекхаш делха лоа теркал а ца деш, арахьара кизга тӀа боалла ша воддаше а дӀабоахар. ДӀакхоачабе безаш хинна мухь сагота бар. Кердача совхозе цунга хьежаш бар эрий арепаш караерзае мехка дуккхача городашкареи юрташкареи баьхка кагий нах. Цудухьа хьекхаш Ӏайнача лайх шек ца воалаш чакхвулар Ӏийса.

Целинни совхозера бараш са хьувзадеш бар. Мичара лохаргъа машин? Станце телефон техар. Цигара юха аьлар: водитель Гандалоев машин етта а ваьнна, дӀавалха дукха ха я. Цул тӀехьагӀа къамаьл хьадар. Шаьрача ара чакхбала санна хьеккача михо дӀечара бӀоагӀий лега а даь, аьшксаьргаш тийладар.

Бийса юкъеяхаяр, хӀаьта а директора кабинете йоагаш лампа яр. Машин хьалаха совхозера массехк трактор араяьккхаяр. Цхьабакъда юхавоагӀаш сагвацар. Цу ханна чӀоаггӀа ниӀ тохаш хезар. ЦӀагӀа хьачуваьлар тӀаулаш лоа, тӀаьдабарзкъаш а долаш вола саг. Цхьа хӀама ала гӀерташ хинна хургволаш вар из, цхьабакъда, сов кӀаьдваларахи шелваларахи, хьайист хулалуш вацар. Ша уллар юхьа тӀа.

— Ӏийса! — шоаш багӀ-багӀачара уралийлхар берригаш а. — Хьо мишта воагӀа? Мишта мегар хьона? — хеттар шофера гонахьа мел лаьттараша.

— Дувца велча, дӀаьха да из.— жоп делар Ӏийсас сийнденна бордаш низткъа хье а деш.

— Машин коа латт. Мухь хьакхоачабаьб.

Цхьанне сихха кетар тӀаккхеллар зӀамигача сага, екъа йӀайха валенкаш тӀайийхар. Ӏийса цӀавига аьнна приказ делар директора.

— Кхоана балха ара ца вала мукъа ва хьо. Ӏайха мухь хьаийца каьхаташ сога дита, кагийча наха шоаш йоассаергья машин. Массанегара а баркал да хьона, дукха вахалва хьо.

Ӏурре балха хьаара а ваьнна, машин йоассаеш вар Ӏийса кагийча нахаца цхьана. Селханара хала никъ, кӀаьдвалар, шелвалар вӀалла хинна долий-хьогӀ аьнна хеталора.

Массане а баркал йоахар Ӏийсайна. Сов ше хеставарах эхь а хеташ цо йоахар: «Са когаметта хилча моллагӀчо а дергдар из ишта». Цхьабакъда цхьан вокхача саго «Къонаха ва» аьлча чӀоагӀа гӀадвахавар Ӏийса. Доллача хӀамал а дезагӀа дар цунна ишта ше хоаставар.

Дукха ха ялалехьа Советски Эскаре гӀулакх де вигар зӀамига саг. ЧӀоагӀа везваь накъаваьккхар Ӏийсаи кхыбола призывникаши. Музыка екар, хьехамаш дора, ловцаш доахар: «Шена делаш гӀулакх, дагакхабалаш, оашош лорабер вай маьрша къахьегам хилар».

Ӏийсас да а дир иштта дика гӀулакх. Сихха дӀаяхар гӀулакх деш яьккха ха. Эскарерча доттагӀашцара къаста веза ха хьатӀакхаьчар. Шоай адресаш дӀа-хьа а ийца, шо-шоай моттигашка дӀаюха бахар кагий нах.

Цул тӀехьагӀа дукха ха ялалехьа Малгобеке. СоагӀапча баха бахар Ӏийсай дезал. Укхаза а бар цунна бовзаш бола болх. Цхьабакъда ший знанеш кӀезига йолга ховра Ӏийсайна. Къаьнача ӀаьдалагӀа болх бе йиш яц хӀанз. Цудухьа деша вода зӀамига саг. Массехк шу даьннача гӀолла юкъерча квалификацерча агронома диплом а яхьаш цӀавера из. Юрта боахама управлене балха хьожавир. 1963 шера дар из. Цхьабакъда лаьттанна гаргагӀа хила безам бар къонача специалиста.

Районерча моллагӀча цхьан боахама отделене агрономалла вахийта аьнна заявлени елар цо.

Ӏуйрийна управлене начальник кхайка ше волча дӀавигар из. Цун истола тӀа уллар Гандалоева заявлени.

— Управленера хьо дӀавахийта йиш яц сога. Укхаза а эш специалисташ, хьинар дола нах.

ШоллагӀча дийнахьа цӀаьхха а вахар Ӏийса начальник волча.

— ЦӀаькха а дех аз се отделене агрономалла вахийтар.

— Ӏайха яха чутӀара варгволаш саг вац хьо, — велакъежар начальник. ТӀаккха Гандалоева заявлене тӀа резолюци язйир: «ДӀахьожаволва...»

Иштта хилар Ӏийсайх «Ингушский» совхоза цхьоалагӀча отделене агроном. Виззалла наб яцар. Мукъа ха вӀалла йий а хицар, гайна, кӀаьдвеле, цхьабакъда, раьза хиле воагӀар цӀа.

Керда вечача специалиста бӀарг тӀаьттар боахаме. «Бакъахьара саг ва, шийна тӀадилла гӀулакх ха ца тулийтар кхоачашду массаза а, хӀаьта керттерар — лаьтта чӀоагӀа дукха деза». Массава а ишта хеташ вар агрономах — Гандалоевх.

Цудухьа вахийта хургволаш вар из агронома - семеновода балха тӀа а. Бехктокхаме гӀулакх дар из. Вай даьша хозахетдаь яьхадац «воча фоно дика хьувкъам беннабац». «Ингушский» совхоза кердача семеновода дагадоагӀар даьй хьаькъале цхьаькха кица а: «ДӀадийначунга хьежжа хурга чудахьар а».

Шаккха а ше кховаьвацар Ӏийсас. ХӀаьта укхаза къаьстта дика бора болх. Шийца балха болча новкъостий шийх беннача тешамо тккъамаш лора, цхьабакъда, иштта цо декхарийла бора из шийгара доагӀар дизза дӀадала а. Низ дукха тӀабахийта безаш бар болх. ХӀаьта а Ӏийса шекваларацар. ХӀаьта лампа бийса яххалца йоагаш хулар цун цӀагӀа. Семеноводствах дола къаьстта литература дешар агронома, цу даькъе кердадараш теркалдора. ХӀаьта кхы а де дезаш контрольни балхаш дар, Горски юртбоахама институте сесса ваха кийчвала везар. Ший знанеш кхы а лакхъяр духьа вахавар агроном Гандалоев цига деша.

Цу ханале саг йоалаяь а бераш долаш а вар из.

— СалоӀдалар Ӏа хьайна кӀаьнк, — каст-каста оалар къаьнача Ӏайшета ший воӀага. ДӀахьажал хьайга — мишта гӀелвеннав.

ХӀаьта ше боча бӀарахьежар Ӏийсайна, доккхал дора цунах: «Хьайла, мел воккха хиннав. Дезала да хинчав хӀанз».

Атта лийннаяц нана. Къона йолаш йисар мар воацаш. Кхе а ваь, нах а баь хьалъоттавир ши воӀ. Цудухьа хӀанз дог делар цун: «Зехьа дайнадац аз хьийга къа. Юрто лоархӀаш саг а хинна хьалъэттав воккхагӀвола воӀ, шийга яха чутӀара ког дӀабоаккхаш вац зӀамагӀвар. Царцига бола никъ бицбалийтац наха — лоалахошеи гаргарча нахеи, хьаша Ӏохоаве моттиг я, хьалхашка оттаде шу да».

1970 шера «Ингушский» совхоза керттера агроном хилар Гандалоев Ӏийсайх. Цунга кхоачача хана атта бацар из болх. Боахам боккха бар. Оаха лаьтташ — 13918 гектар. 70 гектар сомий беш, массехк эзар гектар даьгӀенаши поняши.

Хьувкъам кӀезига боалар кхашкара. Караерзае езаш севообороташ яр. Цул хьалхагӀа каст-каста хувцалора агрономаш, лаьтта леладара культура лоха яр. михеи хини эрозе лаьттан беркат эшадора. Юкъера лаьрхӀача хӀара гектара тӀара боала ялатий хьувкъам 10—12 центнерал лакхагӀа бацар, ганараш 6—7 центнерал тӀехдалацар, хьажкӀаш а тӀехьа моша гӀад — 100 — 120 центнер.

Керда венача керттерчо дизза бе деллар гӀулакх. Дийнахьа а цкъаза бус а кхай тӀара коравоагӀаргвар из. Лаьтта леладара культура лакхъяр духьа къовсам болабайта безар механизаторашка, ужжамо долча лаьтташка дуккха а дукхагӀа хьувкъам кхебе йиш йолга дӀахайта дезар наха.

Доастама ца хеташ говзагӀа болча механизатораша дагавувлар Ӏийса. царна ше дӀа а ювцар агротехникера керда приемаш, цхьабакъда, балха гӀера боацараша шиш болаш вар из.

Цкъа, Гандалоев керттерча агрономалла хьожаваь дукха ха ялалехьа, 5-гӀа бригада йоаллача кхай тӀа вера из. Ялат дӀалуш латтар. Фу мел кӀоарга дохийт хьежар. Цунна хеттача тайпара дацар. Сеялка юхасоцайтар цо. Механизаторах чӀоагӀа бехк а баьккха, шиггача цунцеи сеяльщикацеи цхьана ниййсийр Ӏийсас агрегат.

— ДӀайолаялийтал хӀанз.

Геттара Ӏолох а венна хьежар керттера агроном лаьттанга: «ХӀанз вӀаштӀехьа да шоана».

Дикка тоадала доладелар боахамера гӀулакхаш. Нагахьа санна дӀаихача шерашка совхозе декхар тӀадусаш хиннадале, 1973 шера 17000 тонн ялат даьккхар цо, 8000 тонн совгӀа паччахьалкхенга декхар, вешта аьлча планал дикка дукхагӀа. Ка болча ялатий хӀара гектара тӀара 22 центнер яьккхар, ганарий — 10—11 центнер. ПланагӀа 1500 тонн яла езача метте 5000 совгӀа тонн шекара свекла дӀачуелар заводе. Керттерча даькъе караерзайир севообороташ. Цу дерригача толамех ондо дакъа доалл Гандалоева.

Коллективе сий ду керттерча агронома. Цхьабакъда цо а хам бу ший дезал санна а хинна дӀаэттача коллектива. Укхаза лакхвеннав из мугӀареча болхлочунгара лаьттан керттерча технологага кхоачаш, укхаза беннаб цунах боккха тешам — Ленински парте членалла дӀачуийцав из, укхаза новкъостал даьд цунна балха воллашехьа а лакхера дешара заведени йистеяккхара.

Наха гуччахьа да керттерча агронома Гандалоев Ӏийсай вахар. Массанена а вовз из наха эшачох сакхувш, оарцагӀвоалаш, ший эзделца цхьана шийгареи нахагареи доагӀар дизза дӀадеха ховлга тамашийна дика тардеш, принципиальность йолаш хиларах. Духхьал цу тайпара оамалаш йолаш хиларах массехказза шоай партийни организаце секретаралла хийржав Ӏийса центральни усадьберча коммунисташа.

ХӀанз пропагандист ва из, парте бакъ дош наха юкъе доаржаду цо. ЛадувгӀараш раьза ба цунна. Говза, кхетаергйолаш, совхоза вахарца ювзаш хьех цо материал. Къаьстта дика вӀаштӀехьйоах цо КПСС ЦК-ас партега, советски халкъага даьча Кхайкаралца ювзаенна йола материалаш, 1974 шера лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ дукхагӀа яхари кийчъяри духьа лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Соцам Ӏомабара ладувгӀарашца еш йола беседаш.

Дукха ха йоацаш газеташ тӀа кепатеха арадаьккхад 1973 шера ялати кхыйола лаьттанцара йоала продукташи дукхагӀа яхаран паччахьалкхенга йохкаран белгалбаьннача юрта боахаме хьалхалаттараш та совгӀаташ далӀарах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ. Цу Указа тӀа я «За трудовое отличие» яха медаль еннача «Ингушский» совхоза керттерча агронома тайпан цӀи а.

Цунах тамаш еш саг вацар совхозе.

— ДоагӀаш денна совгӀат да,— йоах коллективе. — Тха керттера агроном визза вола ахархо ва.

М. ДАСКИЕВ.

СОЦИАЛИЗМ:
ИРАЗЕ ВАХАР, СИЙРДА КХОАНЕ

КАПИТАЛИЗМ:
хьалдарий бокъо йола, боадон дуне

«ЦЕГЕЛЬСКЕ» КЪАХЬЕГАМА ТРАДИЦЕШ

ДУККХА ха йоаццаш Польшерча дуккхача газеташ тIеи журналаш тIеи арадаьлар Гдыньски верхе хьалдеш латтача тIера мухь а тIехь 105 эзар тонн дозал долча кеман сурт. Цу доккхача кеман дог, яздаьдар сурта кIал, хьаду «Г. Цегельский» яхача Позняньски завода коллективо. ХIанзалца цу тайпара доккхий кемаш хьадаьдац польски кемашдераша, хIаьта металлисташа хьаяьяц иштта низ бола двигателаш.

— Кемашта двигателаш хьадарга диллача Европе шоллатIеи дунен тIа пхелагIеи моттиг кхоач Польшага, — йоах Позняньски завода техническн директора Рышард Геца. — Дунен арахецача продукцех 2000 тоннал совгIа дедвейт йолча кемашта эша керттера двигателаш 4,4 процент арахец оаха. Тха заводо дукха ха йоаццаш арахеца болаьаьб 23200 говранизбола 8 цилиндр йола кердача кема тIа оттабу двигатель.

Заводе веча эггара хьалха нийсвенначунга хьаттар аз «Цегельске» «форда традицех» дикагIа хьан дувцаргдар сона, аьнна. Цо уйла ца еш жоп делар ЛатусекагIар саг лаха веза Iа, аьнна...

Ше вий-хогI Iа лехар аьина шекваьлар Казимеж Латусек. Цул дикагIдацар къоначарца, цун къонгех цхьаннеца къамаьл дича? МалагIчунца? Зеноннаца де мегаргда, Рышард а укхаза болх беш ва.

Со цу гIулакха дуxьалваьлар.

— А, болхлой династе эггара воккхагIчунца къамаьл де везам ба са. ТIехьагIа гуча ма даллара, эггара хьалха заводе балха вена хиннав. Казимежа да—Ян. Казимежа ткъаь итт шу даьккхад паровозаш хьадеш, хIаьта укх тIеххьарча пхиитт шера кемашта двигателаш хьадеш ва.

ВоккхагIволча Латусека дувц:

— ХIанз тха болхлоша заводе хьаиийлла курсаш чакхиоах. Са да жIов етташ вар, хIаьта сохи са вежарехи квалифицированни болхлой хилар, са воI Рышард — мастер, хIаьта, Марьянах инженер хиннав.

Шин производственни толамашца белгалъьнна Iац «Цегельский». Укхаза хIара болхлочо шин декхар лерхI рационализаци еча дакъа лацар. Масала, ремонтника Антони Зелинске 17 рацпредложени еннай, хIаьта уж ерригаш производствана юкъе а йихьай. ХIара предложени юкъарча собранешка, «Наша трибуна» яха дуккхача тираж йолаш арадувлача заводской газета тIа ювц.

— Ерригача коллектива техническн кердадараш довзаргдола гIулакх вIаштIехьдаккха гIерт тхо, — аьлар сога заводской комитете. Даим ювц «зIамигача техника» проблемаш.

— «Цегельский» дегIайоагIаш а техника эргаьккха тоаеш а я, — йоах заводской партийни организаце секретара Зенон Яськовяка. — Ерригача коллективо творческн къахьегарах хьахиннар да из. Тха заводера хIара пхелагIвола болхло ПОРП-а член ва. Шоаш дика къахьийга ца Iеш кхычарна а хьокхам тел парте членаша.

М. ГРИФИН,
польски журналист.
(Интерпресс—АПН).

КЕЛУГЕРЯСКА ЯХАЧА АТАГIАРА КООПЕРАТИВ

Укхаза хIанз а гуйре латташ санна хет. Iуйре шийло йоагIа, делкъийга бIайха малх хьож. Нагтахьа кIеззига лоа делх. Бакъда, садовш Балканашкара хьахьекхача михо цох догIи хоттен бу.

— Лоа дилла ха яр, бакъда, оаха-м догIах а тоъам бу. — йоах «Буков» яхача кооператива председатела Мишке Константина. Хургболча хьувкъама тIоадал хургья.

Председателаца оаха дувц кооператива производствана механизаци ярах, СМА балхах. Уж кхо алли иштта доашх: юрта боахама механизаци яра станци. Мишке Константина дувц:

— Оаха лелаю комсаш. Цар дIалоац 170 гектар. Уж тIехьтIехьагIа дуккагIа вIайотI. Тхона эш низ бола трактори дика нухи. Уж тхона цхьан юкъа мара эшац. СМА-на пайдане да цу тайпара техника лелаяр. Цо болх бу дуккхача боахамашка. ХIаьта цхьан боахама из еррига техника лелаяр пайдане дац. Болх байтара коэффициент лоха хул.

«Буков» йилла шийттлагIа шу мара дац. Юртбоахама производство кооперативин хьисапе лелаярах ший беркат доал. Укх тIеххьарча пхе-ворхI шера юртарча вIеной дилъ даькъах кхо дакъа хиллал дараш керда хьалдаь да. Из тамашийна з дац. ХIанз дикагIа хьал да нахага. Кооперативай паеви взносех хьалъяьй юкъерча школа керда корпус, культура цIа, кхыйола социально-бытовойн культурнин объекташ.

— Укх шера, — аьлар сога бухгалтере, — хIара трудоденах 70 лей лургда оаха.

— Тхо мишта дIалоладелар хой хьона? — бухгалтера хьаелл 1962 шерара отчеташ тIайола моттиг, гектара тIа 12 центнер кIа, цул ши центнер дуккагIа яьхар хьажкIаш, хIаьта комсаш — 35 центнер чуера...

Председатела йоах:

— Из шу эггара аьттув болашагIа дар. Цул лакхагIа хьувкъам чуба йиш яцар цу ханарча техникаца.

Кхыча тайпара чакхдаьккхад дIадаха шу. КIа — 32 центнер, хьажкIаш — 47 центнер, комсаш — 89 центнер чуийцай. ГIулакхаш во лелац хьайбай боахаме а, хIаьта буковски котамаша мехка рекорд оттаьй — бархI эзарнех хIаранена тIехьара 220 фуъ гулдаьд.

— ДIахо председатела дувц:

— Оаха чуэца хьувкъам массарел дуккагIа беце а тхо раьза долаш да. Цу тайпара хьувкъам цхьан шера чуийца Iийна дац тхо. Тха хьалашка дика хьувкъ «безостая-I» яхача башха-дикача советски фух дола кIа. Пэккха тIехьале йолаш сорт да из. Хьувкъа а хьувкъ, фийг а дика ба. Бакъда, керттердар лаьтта леладара культура лакхъяр, механизаци яр, низа дог а лазаш болх бар да. Боахама дола дара керда форма юкъейоалаяро оллангара хийцай цар психологи. Керттера низ 170 коммунист ва, цар къахьег кооператива лоархIамегIча доакъошка: лаьтта леладеча бригадашка, ферме, баьцадаараш кхеделча.

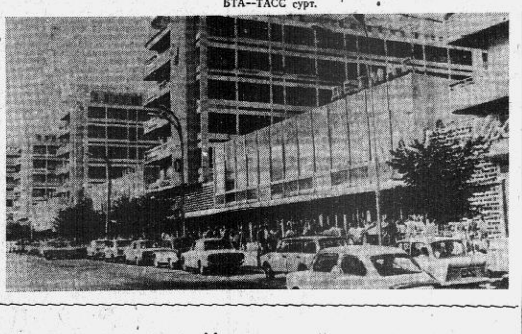
Официальни документаша яхачох Келугеряска яхача атагIа из йоккха йоаца юрт улла дилъ бIаь шу совгIа да. Бакъда, цун бокъонца дола вахар 1961 шера мара дIадоладеннадац, цу шера парте хьеха никъ хьал а лаьца кооперативни хьисапе юрта боахам лелабе лаьрхIар ахархоша. ХIаьта «Буков» яхача кооперативо даьхача толамех къаьгга дувц цунна тийннача совгIаташа. Кооперативана еннай I степеня Къахьегама кхо орден, хIаьта боахам вIашагIбеллача денз цунна керте латтача К. Мишкена Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи еннай.

Бухарест.

Е. РОМАНЧУК,
АПН соб. корр.

Болгари Халкъа Республика. Дерригача дунен тIа цIи хеза йолча Iаьржача форда тIа уллача Варна курорта центральни улицах Карл Маркса цIи тиллай. Укх тIеххьарча шерашка цу шерача магистрала тIа нах чубаха хоза цIеноwш, тикаш, ресторанаш хьалъяьй.

БТА--ТАСС сурт.

ВЕНГЕРО-СОВЕТСКИ ДОТТАГIАЛА ПАРК

ЦХЬА шу хьалха Будапешта Кебаньски районе хиннача хIанз бовзарбац Охедь яха лоам. Будапештций инициативагIа укхаза хьаеш латт венгеро-советски доттагIала Парк. Ткъо гектара тIа дIайогIаргья ткъо эзар совгIа береза, платан, декоративни кIотарг, дийхк, дото беса клен. Керттера майда хозъергья скульптураша. Из я митингаши концерташи хургдола моттиг. Цига хургья лаьрххIа йола берий майда а, автогородок а, спортивни сектораш а. Лоацца аьлча, дерригa а ду кердача парке дика салаIа и хоза сакъерда а мел эшар дара.

—Будапешта хозагIйола парк хьаяь яргья 1975 шера 4 апреле—тха къамăн цIей—Венгри фашизмах мукъаьккха Дихьатlакхоачаш, — яхаш дувц районни Совета председатела Янош Оршаш.

Парк хьаеш боахкарашкара массехк лоацца интервью ийцар аз.

Иожеф Вереш, токарь:

— Хоза а хеташ болх бу оаха укхаза. «Венгеро-советски доттагIала Парк хьаю!» аьнна хоззаше а сай новкъосташца укхаза болх бе венав со.

Петер Бечеи, инструментальщик:

— Будапешта ерригача районашкара дог раьза а долаш укхаза болх бе дукха нах ух. ВIашагIкхийттача: хьо мичара ва? аьле цхьанне шоллагIчунга хоат оаха. ЦаI — электромеханически заводера хул, вож —, «Орионера»

Шандор Михаи, районни Совета председатела заместитель:

— Ткъаь итт предприятерча болхлоша шоаш мукъаболча хана итташ эзараш сахьата болх баьб парк хьаеча. Укхаза га дIаегIай Венгрерча Советски Союза посола Паелов Владимира, городской Совета председатела Золтан Сепвельде, парте Будапештски городской комитета секретара Рихард Наде.

Хургйолча парка цхьан миIинге сох кхийтар къаьна будапештец. Цунна бе доаллар бульдозераца лаьттара хьадаьккха мукхдиаь аьшк:

— Патронаш чуаьхкача яьшках. даьлла аьшк да ер... 1944 шера декабрь бетта Кебани яхача района штурм е кийчлуш яр советски стрелкови дивизи. 6 январе Охедь яха лоам хьабаьккхар цо. Цу деношка байра тха районе баьха коммунисташ Ева Брауни Иштван Патакии. Венгре кортамукъале бахьанце советски салташца цхьана шоай вахар дIаделар цар. Цар сийна укхаза гаьнаш дIаегIай аз.

Золтан ДЕРТЬЯНОШ,
венгерски журналист.
(АПН).

Будапешт.

Берригача мехкашкара прогрессивни адамаш бала кхаьча хьеж чилийски лаьттан тIарча трагедега, кортамукъале езача Чиле халкъа духьала репрессеш лелаеча реакционни военщинана вий а кхайкаю цар.

ТIема хунтас мехка оттаьй эггара къизагIа йола террор. Массанахьа а пизаш ду демократически уйлаш йолча наха, уж лувц, боабу.

СУРТА ТIА: фашистски кIантилгаш етташ боахк лаьтта уллача сага.

Пренса Латина-ТАСС сурт.

ХIАМА ХУВЦАДЕННАДАЦ

1974 шера хьалхарча кIирашa машар балаизар дукха хIама Iайшача Ольстера лаьтта. Английски кепайоазоно яхахох, официальни Лондон хIанз цIенхаштта бала кхаьча я 1973 шу дика чакхдаккха лаьрхIача консерваторий правительствос дIадоладаьча кердача шин хIаман.

Дагадохийтаргда вай, 1972 шера март бетта дIахийцар парламент, «автономни провинце» гIулакх къестаделга тIадиллар Къилбаседа Ирланде дешашта волча английски министра Уайтлоуна. Из ва Къилбаседа Ирландеи Ирландски Реепубликан (Эйре) викалаш юкъебоагIа Ирланде Совет вIашагIъеллар а Къилбаседа Ирланде региональни ассамблея исполнительни совет вIашагIъеллар а. Английски правительства планагIа уж шин орган яр йIаьхъенна а цIий Iоухийташ а йола Ольстерера кризис дIаяккха езар.

Набахтенашкеи концлагерашкеи чубоахкаш бIаьш северoирландцаш боацаш санна, провинци тоIае дIаяхийта 17 эзар салте чувоагIа экспедиционни корпус йоацаш санна Лондонеи белггала аьлча Уайтлоуи «машара масси» ший хурдаь хестаеш да буржуазни кепайоазув. Бакъда, хIанз а лелх бомбаш, етт автоматаш. Керда шу хьатIакхоачача бус, Iаьдал регинальни ассамблеи исполнительни советага дIакхоачача бус Белфасте вийра английски салте. 1973 шера экстремисташа вийна 250-гIа вола саг вар из. ХIаьта тIом дIаболабелча денз 900 саг вийнав цига. Iуйрийна I январе кхы а зуламаш дир. «Кердача шера пхи минот мара яьннаяцар, — Белфастера хоам бора Рейтер корреспондента Норсуозе, — католикаш цIей дезде вIашагIкхийттача зале бомба эккхача хана. Пхи саг госпитале дIавихьав. Дукха ха ялалехьа католически районе шийга гIолла дIавода саг вийнав. 1974 шера эггара хьалха вийнар ва из... Ди чакхдалалехьа кхы а йиъ бомба иккхай Ольстера тайп-тайпарча моттигашка, царех 200 фунтови яр Белфаста центре иккхай...»

1974 шу иштта дIаладеннад католикаша нийсхон бокъои бахьанце къовсам лоаттабеча Къилбаседа Ирланде. Лондона чIоагIа дийцача кердадарех цхьаккха хIама хиннадац. Уж «реформаш» кийчъеча хана а прогрессивни низаша дIакхайкадаьдар уж пайдана яц, аьнна. Ирланде Совет вIашагIйоллар, йоахар Ирланде Компарте къаман политически комитета соцам тIа, «британски империализмо еррига гIайрен доал делга чIоагIдеш йола инструмент я». Цу Совето къоастаергьяц Ольстера проблемаш яхаш кертагIдоахар Великобритане Коммунистически парте.

Iаьдала керте латтараш хийцабар а, довл деча английски карта басар хьекхдар а аьнна тоалургдац хьал. Ольстерера террор дIаяккхара овлангара хувцамаш де деза, католикашта низаш делга дIадаккха деза, протестантски ультрас леладу бIеха гIулакхаш совцаде деза, хIаьта бехк боацаш лийца боахка демократаш хьахеца беза, провинцера английски бIу арабаккханза баргбац. Машаргеи нийсхонгеи бода из никъ ба Къилбаседа Ирландерча а, Англерча а, Ирландски Республикерча а прогрессивни низий викалаша чакхбаккха беза яхар.

В. КУЗЬМИН.
(АПН).

Чарх юха кхесташ я

УКХ тIеххьарча хана Испане хиннача событеех дуккхача обозревателаша дворцови переворот лерхI. Бакъда, укх бIала «дукха цIий» Iадахийта дезанзар мехка премьер-министр адмирал Л. Карреро Бланко вер ца лаьрхIача. ХIара деннарча мессе а хинна Коальо яхача улицагIа ший резиденце чувоагIача вийнав из. ДIа-юха дувцаш дукха ха яьккхачул тIехьагIа официальни инстанцеша берригa бехк баскски террористашта дIатIабиллар.

Из вер мехка дукха айданзар: «раьза боацараш» вIаштIехьабахханзар, е кхыча тайпара уйла яршта кхерам тIатоссаш заявленеш янзар правительствас. Адмирал дIаволлача грипп да аьнна ца воагIаш висар Франко. Лоацца аьлча, дерригa а хьалхагIе кийчдича санна гIар-тата доацаш чакхдаьлар. Паччахьалкхен кхерамзле а паччахьалкхенна керте латтар а лораварга хьежаш волча чурча гIулакхий министра Карлос Арнас Наваррога кхаьчар мукъайниса моттиг.

Къавенна каудильо дIаваьлча Пардо яхача двореце цун моттиг лаца гIертача камарильяна карагIдаьнна хIама хила дезаш да Бланко вер. Кепайоазонна чIоагIа цензура йолча хIанзарча Испане а увтт «фу хургда Франко дIаваьлча?» яха хаттар. Цхьабакъда, уж «дебаташ» оттадаь доазув долаш я. Даим кертагIдоах цаI: Франко дIавоале а франкизм юсаргья. Дерригa а Испане король хила везача каудильогара доал кхоачача принца Хуан Бурбонске тIехьашка латтача группировка лелаеча политиках тийша да.

Укх тIеххьарча пхе шера правительстве хувц -хувцалуш хиннаб фалангисташ (мятеж еча хана Франкоца хиннараш) инаралаш, «Опус дея» оалаш йолча организацена юкъе боагIа технократаш — капитала викалаш. Цхьабакъда, хIара «эргаьккхача» кабинета даим керте латтар Карреро Бланко. Прагматик хиларах тарра цуна гора мехка цхьа бахьан а мукъагIа демократически хувцамаш де дезилга, цхьабакъда, каудильона эггара гаргагIа вола саг хилар бахьан долаш из де маганзар цунна. Къаьна фалангистски борзалой раьза яцар «Опус ди» викалашца цуй бувзамаш хилара а мехка «либерализаци» е еза аьнна цо хьоахадича а.

Карлос Арнас Навароx премьер хилча денз кхыча оагIора кхеста йолаелар Испане политически «чарх». Правительствана керда керте эттачо фалангисташ юкъе а боалабаь «эргаьккхар» кабинет. Цо цигара аракхайсар «Опус дея» организацеца бувзам болаш хиннараш кхайса ца Iеш хьаьрбаьннача реакционераштa «аьрдехьа» хийттараш а. Теркам тIаозаш да укх тайпара хIама: министерски пост йита йийзар Испане укх тIеххьарча хана хинна экономически реформаш чакхйоахача хьинаре дакъа лаьцача Лопес Родой а. Кабинетера араваьккхав Хуана доттагIий лоархIаш хинна виъ министр. Правительствера из чIоагIо дIаяьлча каудильогара доал дIаэца кийчлуш вар бокъонца фалангисташта кара вахав. Правительстве хиннача цу хувцамех «Фигаро» яхача французски газето яздора: «Из цIена франкизм юхаметтаоттаяр да. Аьттехьарча низаша кач хIама тессача Испане либерализаце наькъа тIа яла цхьаккха а торо яц».

Лоацца аьлча, Прадо яхача двореце котбаьйнаб 1939—1950 шерашка Испанена доал деш хиннараш. Цхьабакъда, хIанз, 1974 шера 25 шу хьалха хинначун Iиндаргlаш я уж. ХIанз «классически» франкизмана тIехьара дувл цхьан хака цун чIоагIле лоархIаш хинна низаш — киназн эскари. Министерски портфелаш сихъяь дIаюха екъаро тешал ду Испане политически кризис хулаш латтара.

Н. ГАБИНСКИЙ.
(АПН).

Ши дуне-ши вахар

«ШИЙЛА ТIОМ» ХЬАЛ ХЬЕБЕР

«СВОБОДНАЯ Европа» яхача радиостанцех дукха яздаьд. Из хьахиннай «шийла тIом» лаьттача деношка. ХIаьта хIанз, дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбеннача хана а, цунна гIулакх деш я из.

«Свободная Европа» я низ бола 32 радиопередатчик, кIира 540 сахьата передачаш ю цар. Уж я Малхбузен Германе (Библисеи Хольцкирхепен), Португале (Лиссабона юххе Ла-Глория яхача моттиге). Радиостанце европейски штаб-квартира Мюнхене я. Цун аппарате ва 1500 саг, бакъда, ерригача кулгулдеча посташка 130 американец ва. Керттера штаб-квартира Нью-Йорке я Цун кулгалхоша — Джон Ричардсонеи Джон-Нейддеи ЦРУ-ца цхьана белгалду пропаганда керттера лостамаш.

«Свободная Европа» лаьрххIача американски организацеша кхоабаш я. Официальни йоацача даннегIа, шера 120 миллион доллар дIайохийт цунга, Вашингтоно. 1973—1974 финансови шера США бюджетера официально «Свободана» а «Свободная Европана» а хьожадаьд 50,2 миллион доллар.

Дукха ха йоаццаш «Вархайт» яхача малхбузенберлински газето кепатехай «Свободная Европа» яхача радиостанце болх беш хиннача венгра Имре Вамоша статья.

Статья авторо дуккхача шерашка болх баьб цига, дика йовз цун къайленаш. Студент волаш Венгрера дIавахав из. Доазол дехьа ший журнал арахеца уйла йолаш хиннав. Бакъда, цу гIулакха яхча, дуккха ахча эш. «Свободная Европа» яхача радиостанце балха ваха вийзав.

—Сайна тIера бехк дIабаккха валлац со, бакъда, сона чIоагIа хала ха яр из, — яздy цо.

Доазол дехьа дуккха шераш даьхачул тIехьагIа Венгре юхацIавенав из. «Свободная Европа» яхача радиостанце болх беча хана цо кийчъяьй Iилмани литературни передачаш. «Йоккхача» политикана гаргавуташ хиннавац: радиостанце политически хаоттам хьабелга «специалистий» декхар лерхI. Венгерски отделе, масала, цу тайпарча специалистех ва фашистски Венгре ваьха хьалха хинна 18 графи барони, хIаьта «Скрещенные стрелы» яхача хортистски фашистски парте хинна членаш.

Керттера темаш лех лаьрххIа хьахержача социалистически мехкашкарча газеташ тIареи радиопередачашкареи, иштта пайда ийбу американски къайлагIарча службай денесенех. Редакце болхлой кIоаргга Iомае еза Нью-Йоркера хьаухийта дуккха политически инструкцеши установкаши

Радиопередачай план чIоагIъю радиостанце политически советника кулгалдеча «редколлеге».

— ХьалхагIа ший ерригача передачашка «Свободная Европа» дув буар «коммунизма Iазапа кIал доахка социалистически мехкий халкъаш диц ца де», — яхаш язду Вамоша. Цхьаккха политически лард йоацача цу хабарех атта саг тешацар.

Йиш мел йолча Советски Союзеи кхыча социалистически мехкашкеи экономике, культуре, Iилмеи спортеи доахача толамий сий доаде гIерт уж шоай радиопередачашка. Цар къайлакхухь капиталистически мехкашка во мел дар: тIема путчаш хьабе болх ца хилар, маьхаш лакхдалар, къахьегамхошта эксплуатаци яр, расови дискриминаци.

Социализм «тIехьашка кхувсара» политиках дош ца хинначул тIехьагIа психологически тIема говзагIа йола методаш балха юкъекхахьа яьннай «Свободная Европа». Бакъда, форма мара хувцаеннаяц, чулоацам ше болча бесса бисаб. Гуччахьара доацар дувцилга а дита дийзар. ХIаьта а социалистически мехкех йола информаци шийна аьттув болча тайпара тел радиостанце, цар толамаш теркал ца деш дита гIерт. Цу тайпара приемаш цо лелайора «шийлача тIема» шерашка, лелаю хIанз а.

В. НАУМЕНКО.
(ТАСС).

«БОТАС»: ДIАУХИЙТ 90 МЕХКА

ЧЕШСКИ кога гIирса промышленноста» производственни объединене генеральни дирекце сога хьахьекхар ший тайпара книжка. Цу тIа да бIаьш, нагахьа санна кхыча «томаш» тIа даьраш дIалаьркIача чехословацки кога гIирсах дола, эзараш йоазош. Уж даьраш ба шоай гIулакх дика довзаш бола инженераш, технологаш, доазол дехьарча фирмай агенташ. Царна уллув да дуккхача дунен халкъашта юкъерча ярмаркашкеи хьажарашкеи чехословацки кога гIирса дошои дотои медалаш теларах дола йоазош.

Царех цаI укх тайпара да: «Нагахьа санна Чехословакена дуне карадерзаде дагадехача цун хIама де дезацар кхыча мехкашка дукхагIа гIордаьнна ший йий дохкеи массанахьа хоатташ бола кога гIирс дукхагIа бохкеи мара». Из йоазув дитад чехословацки кога гIирс эца баьхкача канадски торгови миссе членаша.

Миллионаш болча наха беза, хозеи чIоагIеи кога гIирс дунен тIа эггара дукхагIа арахецарех цаI я тахан Чехословаки. Цун экспортни коллекцена юкъе я кхо эзар совгIа модель. Укхаза я шийлача бахача кхалнаха эша йIайха иккаш а бIайхача мехкашка бахачарна лаьрхIа йIовхал чу ца йоалийта изоляционни стелька чуулла хоза туфлеш а, легкоатлетий туфлеш а бальни туфлеш а. Уж хьаю 45 эзар саго къахьегача фабрикаша. Цхьан шера 110 миллион сага кога тIа хIама тIаювха вIаштIехьдоал цар.

«Чехословацки кога гIирса промышленноста» объединене транспортни перевозкай отдела специалисташа укх тайпара цифраш йоалайир сона: нагахьа санна шера заказчикаша дIабохьийташ бола кога гIирс машиннаькъа тIа гIолла дIабохьийташ хилча хIаранеца 50 вагон йола 400 состав эшаргьяр. 115 состав Советски Союзе дIагIоргьяр. 90 мехка дIакхухьийт Чехословаке кога гIирс.

Чехословацки кога гIирса промышленность дегIаух халкъа эша товараш арахецара СЭВ-а хьалхашка латтача декхарашка хьежжа.

— Кога гIирса промышленность эргаьккха тоаяра тха паччахьалкхен планови организацеша кийчъю мероприятеш социалистически экономически интеграце процессана юкъе чехословацки экономикас лоаца цхьа дакъа да, — яхаш дувц Иозеф Кадлеца, кога гIирса промышленоста даькъе СЭВ-а мехкий экономически Iилматехнически гIулакх леладара массазарча балха комиссе председатела. — Кхыча доакъошка санна тха даькъе а чакхдоалаш латт 1976—1980 шерашкара производственни планаш вIаштIехьйоахилга. Кога гIирс арахецача промышленносте пайда эцаргба Iилмаи техникаи карагIдаьннарех. Шера итт миллион пар кога гIирс арахецача автоматически ахавтоматически линех латтаргья конвейераш. Цу тайпара цхьа лини болх бе йолаеннай Готвальдоверча йоккхагIа йолча тха цхьан предприяте. Из лини кийч а яьй вIашагI а еллай советски инженерашеи техникашеи.

— ЧIоагIа лоархIаме да кога гIирс хьабара эша синтетически телати кхыйола материалаши кийчъяра цхьана гIулакхаш чакхдахар, — дIахо дувц Иозеф Кадлеца. ХьалхагIа а даьча лоархIамех, 1985 шу хьатIакхоачаш 35 — 45 процент ца тоъаш хургья уж. СЭВ-а юкъебоагIа партнераш хьалххагIе а тохабеннаб искусственни телат хьаяра. Цун ассортимент шерлуш латт, из тIехь-тIехьагIа дукхагIа арахец. Белггала аьлча, чехословацки специалисташта карагIдаьннад «барекс» яха керда синтетически материал хьае. Тахан дунен тIа эггара дикагIа лоархIаш я из. «Барекс» цIенача телатал хIамма а вогIа яц. Къаьстта цхьа дика хIама доал цох — из кхерац шелалах. Укх шера цу кердача материалах баь кога гIирс СССР-е дIабахьийтаб оаха. Тхо теш советски нах цунна раьза хургхиларах.

В ГУЩИН,
АПН соб. корр.

Прага.

«СЕРДАЛО»
3-гIа оагI. 26 январь. 1974 шу.

СПОРТ

ШАШКАЙ ЧЕМПИОНАТЕ

Дуьнен халкъашта юкъерча шашкаех вай республике хьалхара моттиг яккхара ловзараша йиъ тур чакхъяьккхай. лайза ца йоалаш йиса партеш а йистейоахаш.

Хила йиш йолчу йиъпех кхоъни ахи очко а йолаш массарел хьалхава мастералла кандидат вола республика чемпион В. Шамов (ДСО «Спартак»).

ВIаштта шозза йишав хьалхара разряд йола В. Демченко. («Труд»), Х. Шавхаевцеи («Урожай») Н. Куняшкинцеи («Спартак») ловзаш. ХIаьта А. Григорьевца («Динамо») ловзаш йисте ца йоалаш йисача партена, цIагIа тохкам баьчул тIехьагIа, шаккхе а машара раьза хиннав, вIаши цхьа очко а екъаш

Дика ловз хьалхара разряд йола В. Брюзгин а. Из котваьннав В. Гандулаевал а хIаьта йиълагIча туре В. Газолаповал а («Урожай»).

Хьинаре ловзаш вола Газзлапов Ваха эндшпиле хоза котваьлар города чемпионаца А. Григорьевца ловзаш, цул тIехьагIа цо эшавир В. Демченко. ХIаьта цхьаккхаког ца воалаш чакхъяьлар цо Шавхаевцеи М. Ибриевцеи ловзаяь партеш.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ,

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ШОАЙ ЛЕРГАШ ЛОРАДЕ

Городерча № 9 йолча больница лергашта дарба деча отделене йоалайир кIалйисса цамогаш йола унахо. Хала хьал долаш яр йоI: нIод ухаш лерг хьейна хронически лазар керта чу даьнна яр из. Сиха хирурго гIо дарах вIашатIехьдаьлар зулам ца далийта.

Из деррига а ца хила йиш йолаш дар, нагахьа санна цамогаш йолчо, лорий хьехамаш кхоачаш а деш, ханнахьа дарба дайтадаларе.

Чура лерг хьайна отит яха лазар тайп-тайпара белгалонаш йолаш а чакхдоалаш а да. Ханнахьа дарба ца дича хатар хила йиш я цу лазарах.

Лерг хьейча чIоагIа лазар деш, къора вийрзе, лерге тата латташ хул. Хулаш дола чIоагIа лазар лерга пордув нервай пхаьнашта тIатеIарах хул. Цо наб яйтац цамогаш волчунга, дуза хIаман чам боабу.

Чура лерг лазадалар хронически дIатIадала йиш йолаш да. Из иштта хул унахочо дизза дарба чакх ца даьккхача.

Лерга пордув, хьзара тIехкаш турбеи, фо лела моттигаш мерех са доахача моттигашца вIашагIкхеташ чоалхане орган я чура лерг. Керта хьаьна а дожкхийча цIий лелача пхаьнашта а юхе из хиларца да лергий лазар керта чу доалаш хилра бахьан.

Лергий лазар дукхагIа бераштa хул. Цкъа дале, уж гонахьенга даланза а, шозлагIа дале, цар нервваш вIаштIехьъяьнна чIоагIъяланза а хиларца дувзаденна да из.

Бераш дукхагIча хана аркъал дадар бахьан долаш, къаьстта мераж, садоахача моттигашта лазар хилча, атта лергача хIама соцаяла тарлу. ТIаккха цунах лергаш лазадоал.

Лергий Iургаш дIалоацаш, чура лерг лазадоалаш моттигаш нийслу йовхараш, къамаргий лазар, сурхаш, скарлатина, грипп хилча. Цул совгIа цIеца кхача а тарлу лергашка лазар. Из моллагIа а дIа-хьа дувла лазар кхийтача хила йиш йолаш да. Иштта чура лерг лазадала тарлу цергаш телха хилча, къамарга лакаш лазаяьлча, кхыдолча лазарех.

Берага доагIачул совгIа хIама дайтарах, къамарга а кер чу а дегIо ловш доаца хIама нийсдела, нIаний инвази хилча Iеттадеш моттигаш хул. Цох цхьадола дакъа лергашка кхача а тIаккха лергий лазар хила а тарлу.

Отит яха лергий лазар ца хилийтара боккхача лоархIаме да дегI чIоагIдар, физкультура яр, лергашка хий ца ахийтар, уж цIена леладар, шелалах хулача лазарех лоравалар, нагахьа санна моллагIа а лазар кхийтача ханнахьа дарба дайтар, эше операци яйтар.

Лерга чу кIув эгтача е моллагIа хIама яхача из хьаьккха гIерта мегаргвац. Лора тIаваха веза. Лергача хIамаш Iеттилга чIоагIа кхераме да. Цо лерга пордув толхае тарлу.

Лерг лазадалара белгалонаш гучаяьлча хье ца луш лорашка ваха веза. Ханнахьа дарба доладича чура лерг лазадаларах унахо верзаве аттагIа да. Нагахьа санна лергах нIод ухе из а соц, сага унахцIено йизза меттаотт.

Ханнахьа а дизза а дарба ца дича, къаьстта кхыча лазаро воча ваьккхача сага, чурча лергий лазар хронически дIатIадаьнна дIаьхдала тарлу. Цун белгалонаш я лерга пордох хIамаш Iетталуш санна хетилга, массе хана, е юкъ-юкъе нIод ухилга, лерттIа хIама ца хозаш къорверзар.

Iайна хронически отит долча саго лергашка хий ахийта мегаргдац, шелал еттаялийта ягIац. Лувчача хана кхехкадаьча даьттаца, вазелинаца е чкъарий даьттаца бошабаь боамби болла беза лергашка.

Цу лазара ханнахьа дарба ца дича, лора хьехамаш кхоачаш ца дича хронически чурча лерга лазар керта чу даьле хьаьх лат — менингит а кхыдола а хьоа толхабеш дола лазараш хила тарлу. Из сага вахара кхераме да.

ХIанз чIоагIа дегIаенай лергий микрохирурги, дуккха а тоадеш эргадаьхад лергашта дарба дара наькъаш. Чурча лергашта хронически отит долча наха хIама хозилга юхаметтаоттадара операцеш ю. Цунах тимпалопластика оал. Лерга чура нIод уха моттиг цIенъяь дIаяккхара а саг юха а хIама хозаш хилийтара а лаьрхIа я из.

Белгалдаккха доагIа цIендаь нIод ухилга дIададаккхеи, хIама хозилга дизза юхаметтаоттадеи тимпалопластика новкъосталца а массе хана вIаштIехьа ца доалаш хилар.

Цудухьа Iалаьмате боккхача лоархIаме да лорий хьехамаш дизза кхоачашдар, унахцIено лораяр, моллагIча лазара а ханнахьа дарба дайтар.

Лораде шоай лергаш!

Т. ЭПЕНДИЕВ,
медицински Iилмай кандидат.

Милице болх бе вера Сулиманов Хьамзат Советски Эскаре гIулакх даь ше ваьлча. ХIанз из Старопромысловски РОВД милицийнерий отделене командир ва. Юххьанца постовой милиционер вар из, тIаккха гIулакха лакхвир. Эггара дикагIчарех а я дIаоттаяь цо ше команда еш йола отделени.

СУРТА ТIА: службага ше хьежа хилара белгало еш воал Хь. Сулиманов отделене дикагIволча постовой А. Гавдоханова книжка тIа.

М. ЛЫКОВА сурт.

Женсовета гIулакхаш

Шелковской района Гребенски юртара Совет саг йоалаяр торжественно дезде кийчлуш яр. Кердача обрядагIа регистраци е лаьрхIараш бар эрсий негIий, нохчий кагий нах. Станицерча кхалнаьха советен исполкомеи доакъашхоша лерриба а теркалдаьдар из ди кагийчарна цIаккха диццлургдоацаш чакхдаккхара.

ХIаьта иштта массаза а ду. Из керда гIулакх станица вахаре дIададоладаьри чакхдоахари я кхалнаьха совета председатель, сельмага продавец Торбина Любовь Никифоровна. Станице дика йовзаш, нахаца Iимерза, хьинар долаш саг я из.

Итт шу совгIа ха я из станицерча кхалнаьха совета кулгалдеш йола, цу юкъа дикa опыт Iоаяьй цо, цудухьа моллагIа мероприяти кийчъеш хилча Любовь Никифоровнайца дагабувл.

Ахархой, цIен-ноаной, гIулакхехьа нах — вериггаш а 13 саг чувоагIа совета. Дукха хIама ду совета доакъашхоша наьха вахаре керда обрядаш юкъейоалаяра. Цахалдаш дика чакхдоах цига саг яхара-йоалаяра, бер дара торжественно регистраци яра гIулакх. Иштта дIадахача шера торжественни хьалашка 35 къонача дезалаша, 28 бера торжественно регистраци йир.

Гребенской станица къахьегамхошта кхалнаьха совет дика новкъост ва, моллагIа гIулакх а нийце болх уж цига. Совета активисташ хул дезалера гIулакхаш а къоастаде дезаш. Хоадамболлаши диззан чакхдоах цар цу тайпара гIулакхаш. Малара тIехьбаьнна лелараш, шоай цIагIара барт эгIабераш совете а байхе царца кхетама болх чакхбоаккх. ТIехдаьккха малараш меларех дола дош кхалнаьха совето органашта хьалхашка оттаду, уж дарба де бахийтар дехаш. ХIаьта цу гIулакхах пайда а боал.

Дошкольни учрежденеи белха а боккха теркам тIабохийт кхалнаьха совето. Всеобуча закон кхоачашдеча а дика новкъостал ду цо школана. Школе урокашка а ца ухаш лелача бераштa цIагIа чуух, даьшца-ноаношца къамаьлаш ду.

Гребенской станицера Торбина Любовь Никифоровнас кулгалдеш йола кхалнаьха совет лоархIаши сийдеши я. Из хьахийнад цар деча доккхийчеи зIамигачеи гIулакхех.

Е. ЯКОВЛЕВА.

МОЛДАВСКИ ССР. Города гонахьарча «Молдплодоовощпрома» боахамашка хьувкъам чуэцаш латт.

«Тепличный» яхача совхозо хIара денна мах беча организацешта общественни кхачан предприятешта дIакхухьийт 6,5 тонн совгIа баьцадаараш.

Пятилетка диълагIча шера доккха декхар тIайийцад боахама коллективо: Iани бIаьстани беташка 1.100 тонн керда хьадаьна баьцадаараш дохка.

Совхоза «кизгашта кIалхарча хаьс-бешамаша» хIанз бархI эзар квадратни метр совгIа моттиг дIалоац, хьатIадоагIача шера шозза дукхагIа хургья уж.

СУРТА ТIА: нарсаш гуллеш йоалл звеньевая Клавдия Бивол.

Е. ДРАЙШНЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

ФЕ ХИЛА

Машинаш лела наькъаш биллача шах мукъадала долалушелахьа а, дуккха водителаш тормоза тIатеIабе безаш бола ког газа дукхагIа тIатеIабе баьннаб.

Алхха 22 январе республика наькъашка транспорто 11 хатар даьд.

Ачхой - Мартанерча С. Айирбекова ший доалахьара «Волга» лехкаш ше водаш машин сихъяьй, наькъагIа лелара бокъонаш теркал ца а еш, гIаш воагIача шин сага тIатехай машин, саг вийнав.

ХьалхагIа а санна дисциплина во я таксомоторин парка водителий. Ираза саг ца вувш, авари яьй таксиста И. Джафарова. Цхьатарра знакаш латта наькъаш вIашагIкхетача гIолла ше тIехволаш, наькъагIа лелара Правилай 111 пункто яххача тайпара, никъ битабац гаргга кхаьча аьтта оагIорахьара йоагIача машина. Иззамо долча бахьанагIа авари яьй № 1 йолча автобусни паркерча водитела А. Шахворостова.

Ший доалахьара машин йохаяьй И. Исаева. Бакъда хIанз водитела бехкагIа хиннадац из хатар. «Водоканалтреста» болхлоша Ленина улица тIа, шоаш хьадаь ногIар тIа а дилла, дIакъайлаб хий чууха кIоаг, цу тайпара наькъа тIа боанг а егIа. Бехке бараштa административни протокол оттадаьд. Автомашина даьна хина зе хьатакха дезаргда цар.

Наькъашкара хьалаш дика доацашехьа а, шоай а паччахьалкхен а машинаш хехкаш лелмалара тIаккхувш бараш. ДIададахача кIирагIа ГАИ болхлой дика хьажарах йиш хиннай менна вехьа воагIа 18 шофер соцаве. ХIанз бкхераме бац уж наькъашка. Бебеча ханашка кхы машина ко бе долларгдоацаш юстара кхайсаб уж административни комиссе. Шин шера ко бе доллачара баьннаб шофераш: Ш. Демильханов — «Горплодоовощторг», А. Литовченко — «Грознефтехимзаводы», ший доалахьа 37—82 ЧИЖ машин йолаш вола Э. Хасиев, дуккха кхыбараш.

ВорхI дийнахьа 49 ХАТАР даьд транспорто Нохч - ГIалгIайчен наькъашка. Цу аварешка ШИ САГ ВИЙНАВ 8 САГА ЧОВНАШ ЯЬЙ.

А. ЧЕБУШЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ШИ БАЖА

ДУВЦАР

Т ХАНЦИГА мел веначо наьнага оалар:

— Ираз долаш саг хиннай хьо, Лемка. — Дика саг кораяьй хьа воIа.

— Тархан, ярмарке вигача а иштта мах хургбацар хьа, — бегаш бора соца.

Цу хабараша сай сий IотоIадеш санна эгIазвахара кеп оттайора аз, бакъда, дог-м делао. Мала хургва ший иускал дика да аьлча хала хеташ?!

Сарралца цIеноа дотташ а ваьлле (каменщикий бригадир ва со) чувеча цIагIара цIено. достам. елаенна духьалйоагIа Хадижат бIаргаяйча са ца лоIаш кхы а кхаь дени кхаь буси болх бе кийча вар со.

Иштта хургда моттар сона даим...

Цкъа со балхара чувеча ший йишех — Лизайх бIаргтоха бакъка кагийнах хиннаб, аьлар Хадижата.

— Лиза йигар-м хьо йоалаяь со санна ираз долаш хургва, — хIаьта сона бажа а хьаваргва.

— Мама чIоагIа гIадъяха я Лизайца зоахалол хьоаде гIерта Абукар дикача балха тIа а торо йолаш а ва яхаш, — аьлар Хадижата.

— Дика ва-кх цхьа нейц мукъагIа институт яьккха хилча а.

— Хьо миссел дийша-м Абукар а вац. Бакъда, лелалуш зIамсаг ва: йоккхача склада заведующи ва, ший боахам а «Волга» я я.

— Iа хьадувцачох Лизайча сихвенна совгIат эца дезаш да: зоахалол хиннад. — велавелар со.

— Хьадар а ма хиларий царех цхьаккха доацаше а. — эгIазъяхно йистхилар Хадижат.

ХIанзалца цо ца аьнна уж дешаш хеза цецваьнна аз баге хьалъэйешше а хьачуяьлар тха нана. Из йолаш къамаьл дIаьхле безам боацаш йист ца хулаш Iийра со.

Массехк ди даьлча цхьаккха хIама ца хилча санна деррига а дицценналар сона, бакъда, со чIоагIа гIалат ваьнна хиннавар. Деррига а дIадолалуш мара хиннадацар.

...Ха дика латтача хана шин сменагIа болх бора тха управленерча вIишлошъераша Цу дийнахьа шоллагIча смене балха яр тха бригада. СалоIаш уллар со Хадижат даь цIа йодаш. Дукха ха ялалехьа гIозъяьнна чукхаьлар из.

— Кийчлургва-кх хьо. Тховсара Лиза ех, нейц а чувоагIа.

— Хьона ма хой, Хадижат. — аьлар аз, — тховсара са балха ваха везилга.

— Цкъа ца водаш Iийча фу хургда цига, кхы воккха хьаким а мичав хьо.

Из цо аьлча сатоха даланзар сога. ЦIагIарчарна дика ховра сай болх аз лаьрхIа лелабелга а управлене са сий целга а.

— Со хьа керда нейц Абукар санна лелалуш веце а, из санна йоккхача склада заведующи веце а, цун санна «Волга» еце а, — аьлар аз, — со сай балха тIа воккха хьаким ва. Из цицма делахь цIаккха а! Смена чакхъяьлча мара Лизаццига ва са вIаштIехьдаргдац

— Фу юхьмараш йийца гIоргья со наха духьала нахага фу аргда аз? — елха чIеххар Хадижат.

— Юхьмараш хьай яраш йихьача а тоъаргья. — ХIаьта нахага, цар хьахоатте, Тархан тховсара балха вахав аргда Iа.

— ЧIоагIа хоза а ма товогда са мар бийсан а ненаш дотташ воал аьлча, — хIанз къургаш а деш елхар Хадижат.

Цу ханна хьачуяьнна нана аз Хадижата халахетар даьд мотташ сога ле эттар.

Оаха къувсар фуд хайначул тIехьагIа цо аьлар:

—ХIама дергдац, са йиIиг, вIалла ший йиш яларе Тархан хьоца ца воагIаш Iергвацар. Наха хьалхашка Iа укхан тIера бехк дIабаккхв, шун сакъердам юкъекхаьчача гIолла ер а дIакхоачаргва.

Цох а хIама хиланзар. Доккха во деча санна елхаш яр Хадижат.

—Даьра, нани, укхан тIера бехк дIабаккха цхьа дош-м аргдац. Деррига а долчча тайпара дIааргда: уст-йиша ехача а ца воагIаш ненаш дотта вахав, аьнна.

Цецъяьнна Хадижата бIарахьежар йоккха саг: хIанзалца цо мар-наьнага аьнна, дацар цу тайпара юхь йоагаеш дош.

— Цхьа дош тIеэа ца доаккхаш долча тайпара дIааргда Iа, Тархан шоллагIча сменагIа балха вахав, — аьлар аз дов кхы кIоарга ца далийта безам болаш.

Хадижат цу сахьате даь-цIа яхар. Цунна со раьза воацилга ховча нанас аьлар:

— ХIама дергдац, кIаьнк, нах вIашагIкхетача хьо хилча хоза хеташ дар цо мел дийцар.

— Из дац сона новкъа дар. Укх тIеххьарча хана са балхах ца яшаш къамаьлаш де яьннай из. Маьре йоагIаш со академик воацилга ца ховш-м яцар из.

С О БАЛХА дIакхаьчача гулъенна яр еррига бригада. Мел эша мархкал а кирпишк а я яхаш гIадбаха бар са новкъостий. Сай хурдаь безаме а велавенна а хила гIортарах хIама хиланзар.

— Бригадир, тахан хоза вац хьо! — аьлар бегаш бара тIера йолча Нинас. Ланаш лохк аз: Хадижатаца йигIав хьо.

— Фу даьд хьона, хила вийттача санна ма вий хьо? — хеттар кхычар а.

Фу аргдар аз царга? Нагахьа санна со тховсара ваха везилга царна хайча-м цар сога цхьа минот а йоаккхийтаргъяцар, сона хьалхара а шоашта хьалхаре а болх бергбар. Бакъда, со дIавахара йиш йолаш вацар, хIана аьлча бутт чакхбале массехк ди мара дисацар, хIаьта кирпишк йоацаш дагIаш йоаяь ха юхаметтаоттае езаш яр.

Сайна Хадижата баь бохам бицбе гIерташ дукхагIа бора аз болх. Бакъда, дагара дIададалацар «чIоагIа хоза а ма товргда са мар бийсан а ненаш дотташ воал аьлча» аьнна Хадижата дешаш.

Смена чакхъяьлча се ма водда уцIаьшка вахар со. ХIаьтта мара нейцаи нейца новкъостатеи даа хIама дIаоттадеш латтацар. Хьаьшашта гIулакх деш хьедда лелача Хадижатах бIаргкхийтар са. Бакъда, малав ца ховча сагага мо мара согахьа хьахьажанзар из.

Со керда хинна нейц волча чуваьккхар. Аьла санна уст-йижараштa юкъе вагIаш вар Абукар. ТIехьависарах бехказа а ваьнна Iохайра со. ДIа-юха хаттар даьчул тIехьагIа сошара къамаьл кхоача а денна Абукара го бию мехкараша. Из-м саго тамаш е езаш хIама дацар: керда нейц даим бочагIа хиннав.

КIезиг-дукха шампанеки мешачул тIехьагIа уст-йижарий гIар сомъелар. Абукара мотт а боастабелар.

— Хадижата аьннадар сога хьо каменщик ва аьнна. — эккхийтар Абукара.

— Нийса аьннад.

— ХIама тIайоагIаш болх бац из а.

— Бетта шозза ханнахьа хьалу хьона доагIар.

— Аз яхар-м алапел совгIа дар да, — аьлар Абукара со иштта Iовдала хиларах цецваьнна.

—Алапел совгIа а хIамилг йож... премий ийцача.

— Цкъа-шозза новкъостацца ресторане ваххал мара хургдац из деррига а, — дош ца хеттаж аьлар Абукара.

— Ресторанашка ухе цхьаккха алапи а тоъаргдац, — аьлар аз,— хьадар хIаьта а.

ГIанда тIа юха а вежа шин кулг вIашагI а теха ший бага мел йоалла дошо церг хьахьокха гIерташ санна чIоагIа велавелар Абукар. «Укх цIагIа бера хаца денз ихача санна я е бози», — дагахьа уйла йора аз, цун къамаьла а оамала а раьза воацаш. Аз дика кхетадора цо леладер: фуннагIа-моллагIа даь а ше Iаьржа болх беш воацилга а ахча долаш волга а гонахьа багIачарга дIахайта гIертар из.

— Хьона санна премеш ца теле а ресторане ваха а чуяхьа а хIама корайоагIа сона, — куро йистхилар Абукар.

Тха къамаьл кхы а дIаьхлургдолаш дар Хадижата кхайка Абукар араваьккха вецаре.

«Сискалах вiзача, сонтал вала воаллача Абукарга маьре яхийта кхояр хьо, Лиза, гаьна даргдолаш дац цо леладу гIулакхаш»,—уйла йора аз чуводаш.

ШоллагIча дийнахьа Хадижата къургаш а деш дувцар Абукар цхьаккха саг ца венача тайпара хоза уцIаьшка веловар, яхаш.

— Кхо яьшка кагий хIамаш, — пIелгаш Iодагардора цо, — шин яьшка малар, берста эккха боала ка, эггара дикагIдолча хьоара гали, бIаь пачка индийски чай...

— Сабар, сабар! — кхы са тохаданзар сога, — кулгий дараш кхоачаделча когий пIелгаш а тоъаргдац хьа.

— Iа ювцар хьай бажа яхь я,— аьлар Хадижата. — Аз Iодагардаьр-м ах а дац.

— Цу Iа дагаръеча хIамашка маьре-м йодац Лиза?

— Уж хIамаш хьая низ дIакхаьчача кIантага — Абукарага йода! — дикка оаз лакхъяь жоп делар Хадижата.

— Оаш тувлаяьча Лизайх къахет сона, — аьлар аз.

— Из дага ма яла Iа, из-м йизэача фусаме йода!

Лиза маьре яхачул тIехьагIа шикхо кIира даьккхар цо Абукар санна нейц шоай тайпан а хиннавац, яхаш.

Хадижата бокъонца цецваьккхавар со. Цунна моттар аз дувцар бажа яхьа тIа гIолла да аьнна. Сона хетаргахьа цу хана цунга из уйла хувцийта могаргдацар цхьанненa а. Дагахьа хьалха хинна уйла яцар са Хадижатаца. Ше геттара а Iовдала еце из ца ховш из а хила йиш яцар.

— Селхан мамарцига хиннай Лиза, — аьлар Хадижата цкъа со балхара чувеча. — Бал ба-кх цар цу йиIигага бахьар. Иштта во нах дунен тIа бий а хайнадац сона хIинз мара.

Й ИСТ ЦА хулаш вагIар со. Шаьра ховра сона цкъа дIайолаенна йолаш деррига а хьа ца дийцача Хадижат Iергйоацилга. Дагахьа Лизайх къахете а Хадижата бохам хинна новкъа хетацар сона.

— ХIанз фу хиннад цига? — Абукар дика лелалуш а шортта хIама чуяхьаш а зIамсаг ма вий. Лизайна а шоана а кхы фу эш?

Аз яхар ше ца кхетадича санна йишас шийна дийцар юхадувца йолаелар Хадижат:

— Абукар чIоагIа молаш а цIагIа оахца а ва йоах Лизас. — Ше фу дергда ца ховш елхаш я мискинг.

— ХьалхагIа-м ше морг кхы воацаш ма варий из, — аьлар аз, Хадижат сайга дийцар дага а деха.

Из йистхиланзар.

Лиза маьре яха дукхагIа ха ме йоал дIайоалар Хадижатан сонеи юкъе ецна мукх: из хьалха санна безаме а дика а яр сона а тха наьнаца а. Сона ховра цун бахьан фуд: къахьачох чам баьккхача Лизас мерзачун чам болчча тайпара бовзийтабар Хадижата.

Из ишта дале а хIанз а из бокъонца кхийттай ала йиш йолаш вацар со.

Ший корта ца хилар бахьан долаш гIалат яьнна Лиза шийчох маьрел хургдоацилга а хайна Абукарагара хьаяьнна цIаера биъ-пхи бутт боаллаше а. Дукха ха ялалехьа йоккхача склада заведующи машинаи боахамаи конфискаци а еш набахта вахар.

...Управлене хьалхара моттиг яьккхача тха бригадана байракхи премий яларах хоам тIабола газет а дахьаш чувеча сол чIоагIагIа гIозбаьнна бар Хадижати тха нанеи.

— Согара даьннача гIалатах бехк ма баккхалахь, бригадир, — цIий елар из. — Минот яха мара сай ираз карара доалийтар аз.

М. ХАМХОЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

26 январь

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 11.00. Саг йоалаяр торжественно дIаяздар. 18.00. Художественни литературе кердачун обзор. 18.00. «Халкъа хьаькъал» яха салоIача ден лекторий. 18.30. «Глобус» яха кинолекторий. Документальни фильмаш. 19.30. Болх бу шозлагIа гойтача фильмай кинотеатро. 19.30. Кагирхой сайре. Ловз «Интер» яха вокально-инструментальни оркестр.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. «Бригантина» яха клуб. «ДоттагIаен иллеш» яха Iуйре. 12.00. «Чайка» яха клуб. «Вай Даьхено хьалъю коммунизм» яха дагахьара журнал. 14.00. Спортивни яхьаш. 17.00. Ловз «Тха ашараш» яха духовой оркестр. 18.00. «Вай мехка болхлой класса къахьегама оамалаш» яха кинолекторий. 20.00. «Болхло — керттера турпал» яха сайре.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦIА. 17.00. «Пхешерен книжкен» яха литературни обзор.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 12.00. В. И. Ленинах дола иллеш дикагIа дешара йола конкурс. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

ДЕШАРА БОЛХЛОЙ ЦIА. 18.00. Музыка дукхаезарий клуб. «Чайковский» яха кинофильм.

А. М. ГОРЬКЕ ЦIЕРАГIА КЛУБ. 17.00. «9-гIа пятилетка кхоачашъю» яха кинопанорама.

27 январь

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 9.00. Болх бу «Малышок» яхача кинотеатро. 12.00. ТIахьех «Iомале хоза халхавала» яхача хIанзарча бальни халхарий школа. 18.00. «Искусство дына духьала я» яха художественни литература обзор. 19.30. Болх бу шозлагIа гойтача фильмай кинотеатро. 19.00. Кагирхой салаIара сайре. Ловз «Интер» яха вокально-инструментальни оркестр.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. «Машари доттагIали тха девиз я» яха Iуйре. 11.00. Болх бу «Тоалг» яхача кинотеатро. 12.00. «Бригантина» яха клуб. «Са Даьхен карта тIа» яха Iуйре. 14.00. Спортивни яхьаш. 20.00. «Прометей» яха кагирхой клуб. Кагирхой салаIара сайре.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦIА. 10.00. Филателистий клуба занятии. 11.00. «Ленинграда машарерча сигал кIал» яха кинонкъбар. 17.00. «Хозачун дунен тIа» яха лекторий.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦIЕРАГIА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. Болх бу «Къона ленинец» яхача кинотеатро. 12.00. «Ленин волча хьоашалгIа» яха Ленинах дола дешараш. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

ДЕШАРА БОЛХЛОЙ ЦIА. 12.00. Библиотеке дешарашца вIашагIкхетар. «Дезали школеи» яхача журнала обзор. 19.00. Театр дукхаезарий клуб. Халкъа - кагирхой театр Лермонтова цIерагIча театра актерашца вIашагIкхетар.

А. М. ГОРЬКЕ ЦIЕРАГIА КЛУБ. 12.00. Болх бу «Сийг» яхача берий кинотеатро. «Вай дах низ болча мехка» яха Iуйре. 13.00. Мультфильмаш гойтилга».

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 январь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Массанена йола гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Бераштa. «Пхьабуаргаши уж дашхари». 10.00 — Молдавски ССР-а искусства мастерий концерт. 10.45 — Дай-ноаной, шоана. 11.15 — Иаде республика дIакхайкаьча денга. Документальни фильмай программа. 11.45 — Художественни самодеятельноста доакъашхой концерт. 12.30 — «Саг. Лаьтта. Вселенная». 13.00 — «Хьакхарч кхоабаря хьайбашка воаллари» яха художественни фильм. 14.35 — Куба поэтий стихаш. 15.00 — Ашараш тахан. 16.00 — «УнахцIено». Iилмай - популярни программа. 16.30 — Ленинградски паччахьалкхен балето ша тIа выступлени ю. 17.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Концертни студе Останкине тIахьех. 19.00 — Босбола телевидени. Хьайбай дунен тIа. 20.00 — Босбола телевидени. «13 гIанд» яха телевизионни миниатюрай театр. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Артлото». 22.30 — «Советски Росcия» газета приз яккха бургац йолаш хоккеях ловзара дунен халкъашта юкъера турнир. Швеце сборни — Финлянди сборни. 2-гIа тайм. Архангельскера передача. 23.15 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

12.00 — Симфонически оркестра концерт. 16.00 — КПСС-а Центральни Комитета Кхайкарала гIулакхаца жоп лургда вай. 1974 шера ялат дика хьуэкъадара тIехьа. 16.40 — «Чайковский» яха художественни фильм. 1-гIа сери. 17.55 — Кино дезашбараштa.

27 январь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Бераштa йола Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Дешархошта. «Гургал бетта сахьат». 10.00 — Советски Союза гIулакх деш ва. 11.00 — Дешархошта. «Орленок» яхача телестуде концертни зал. 12.00 — «Музыкальни киоск». 12.30 — Босбола телевидени. «Юртари сахьат». 13.30 — Акробатиках йола телевизионни матч. Советски Союз — Болгари — Польша. 15.00 — Босбола телевидени. «Куба юхе» яхача документальни фильма премьера. 15.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 16.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 16.30 — Хоккеях йола СССР-а чемпионат. 17.15 — «Поэзия». Ленинградера передача. 17.30 — Телевизорашка хьожарий письмох йола музыкальни программа. 18.00 — Кердадараш. 18.30 — Босбола телевидени. «Киноникъбархой клуб». 19.30 — «Ижорский батальон» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Концертни зале. Илля доах РСФСР-а халкъа артистка Олейниченкос. 22.30 — «Советски России» газета приз яккха бургац йолаш хоккеях ловзара дунен халкъашта юкъера турнир. Советски Союза сборни — Финлянде сборни. 2-гIа тайм. 23.15 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

15.30 — «Гургал» (нохчий меттала). 16.10 — «Чайковский» яха художественни фильм. 2-гIа сери. 17.30 — Сийрда цIе парус. Йоккхагiа йолча классашка деша багIараштa йола программа. 18.30 — Телевизорашка хьожарий заявках дола концерт (гIалгIай меттала).

РАДИО

26 январь

6.30 — Парте тIахьехама жоп луш. «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 13.00 — Нохч - гIалгIай сийдола воI яха Носова хьакъехьа йола очерк (гIалгIай меттала). 13.30 — Советски Эскара бIухой письмойх дола концерт (гIалгIай меттала). 14.00 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала). 14.15 —«Массанел дезагIа да доттагIал» яха композици (гIалгIай меттала). 14.30 — «КIарцхал» яха сатирически радиожурнал (эрсий меттала). 15.15 — Музыкальни искусства ганзацарча цикла передача (эрсий меттала). 16.00 — «Кавказа Iуйре» яха радиожурнал.

27 январь

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Хоамаш. 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 13.00 — Нохч - гIалгIай беламе иллеши халхара ашараши (нохчий меттала). 13.40 — «Бадуева творчествацара атеистически уйлаш» яха беседа (нохчий меттала). 14.00 — «Атеист» яха радиожурнал (эрсий меттала). 14.20 — Юртбоахама къахьегамхошта дола концерт (гIалгIай меттала). 15.15 — Хьинар дола къахьегам ба хьона. Даьхе. Балха календара тIа 1975 шу. Промышленноста болхлошта (эрсий меттала). 15.30 — Новогрозненски мехкдаьтта цацдоахача заводе болхлошта дола концерт (эрсий меттала). 16.00 — «Школьни глобус» (эрсий меттала). 16.15 — «Традицех къамаьл дергда вай» яха беседа (гIалгIай меттала). 16.30 — Интернационални доттагIлен радиоклуб. 16.50 — Ашараш. 18.30 — Иллеца доттагIал дарашта дола концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш моргхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, малхбузехьара мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 1 градус йIовхалгара 3 градус шелалга кхоачаши Грозне 0 градус гаргген хила тарлу. Кхоанен ломчеи морхаш а йолаш, кIезиг лоа а делхаш, малхбузехьара мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 4—9 градус шелал йолаш. деношка 1 градус йIовхалгара 4 градус шелалга кхоачаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка.

СФ05021. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 689.